

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Aprilie 2022 (Anul XIV) Nr. 158 (4/2022)

BOEM@

Aprilie 2022 (Anul XIV) Nr. 4 (158) - 42 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

4 / 2022

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: A.G. Secară, Tănase Dănăilă, Mihaela Avram, Grigore Grigore, Dan Ion Sanda, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Ioan Gheorghită (Tulcea), Carmen Racoviță (București), Lidia Grosu (Chișinău), Silvia Curteanu (Iași), Melania Cuc (Bistrița), Dumitru Anghel (Brăila), Petru Jipa (Germania)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: *InfoRapArt*

Email: boema@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: 0726 337376

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

- În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
- Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.
- Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Daniel Corbu (p.11), Geta Lipovanciu (Rep. Moldova) (p.12), Dumitru Băluță (p.16), Vasile Dan Marchiș (p.19), Adi G. Secară (p.20), Aurelius Belei (p.28), Dorian Marcoci (p.29), Camelia Oprița (p.30), Maria Filipoiu (p.32), Ioan Romeo Roșianu (p.36), Elisabeta Furtună (p.37), Timur Chiș (p.40)

Proză: Eugen Oniscu: Inima străinului (5) (p.27)

Cronică de carte: Ionel Necula: Dan Viță la a treia ispravă lirică (p.13) / Un roman aproape duplicitar / Constantin Vremuleț și denunțarea răului (p.14) / Vasile Larco - un porumbel pe ciutura fântânii (p.15), Tase Dănăilă: Letopiseț de familie - Însemnări din vremi apuse (p.17) / Saude - Violeta Daniela Mândru (p.18), Ioan Romeo Roșianu: În căutarea propriilor sensuri creatoare (p.35)

Carte în pregătire: Ana Dobre: Mihail Gălățanu - Radiografia unui iconoclast (partea I) (p.3)

Restituiri: Ștefan Andronache: O scrisoare a lui Mihai Ralea adresată lui Ion Petrovici (p.21)

Note de lectură: Lucia Pătrașcu: Domnița Neaga - Cândva, în Arcadia... (p.23), Olimpia Mureșan: În brațele luminii, de Radu Botiș & Gentiana Muhaxhiri (p.24), Alexandru Cazacu: Urbea interioară (p.26), Petruș Andrei: Ionel Necula - "Ultimul epistoler" Vol III (p.31)

Eseu: Adrian George Itoafă: Pe frontul condamnat la treceri / Floare cu iz necunoscut / Amprenta (p.39)

Note de călătorie: Ștefan Andronache: Castele de pe Valea Loarei - Câteva din nestematele Franței (p.6)

Traduceri: Sebastian Golomoz - Christian W. Schenk: Poezii (română - germană) (p.33)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.41)

Grafică:

Coperta I: Iurie Matei - Alfabeta pentru copii de 60 de ani
Coperta IV: Adam Martinakis - Seductive 3D digital Art

Interior: Grafică de Elena-Liliana Fluture

www.boema.inforapart.ro

Ana DOBRE

Premisa

„Gălățanu este Vezuviul nouăzecismului românesc.”

„Gălățanul este, la propriu, nașul multora dintre deja bătrânii puști care seceră de zor lobodă pe coclaurii României postceaușiste.”

Nicolae Tzone

În anii '90, pe scena literaturii, niciodată goală, o nouă generație își forța/afirma intrarea: generația '90, generația care căuta să-și definească identitatea literară, delimitându-se de optzeciști, postmoderniști, textualiști, experimentalisti, promovând un ideal nou de poezie ca „discurs visceral” (Bogdan Crețu), cu accent pe „angajamentul existențial”, nu pe valoarea poeziei ca „artefact cultural”. Este generația care-i include pe Mihail Gălățanu, Cristian Popescu, Ioan Es. Pop, Daniel Bănulescu, Lucian Vasilescu, Iustin Panța, Ovidiu Nimigean, Simona Popescu, Andrei Bodiu, Nicolae Coande.

Care este personalitatea poetului Mihail Gălățanu în acest tablou de generație?

De la entuziasm (Alex Ștefănescu, Dan Silviu Boerescu, Nicoale Tzone, Gheorghe Grigurcu, Andrei Velea) la mefiență și contestație zgomotoasă (Adrian Bucurescu, acuzația de imoralitate din „cazul” 2000), receptarea operei lui Mihail Gălățanu înregistrează perioade de seisme, uneori chiar tsunami, și de acalmie. Poetul rămâne pe tot parcursul demn, asumându-și un curaj, deopotrivă, estetic și social, *est-etic*, slujindu-și cu dăruire maximă, *talantul* - harul de a construi, prin cuvânt, universuri imaginare, alternative la lumea cea aieva.

Pentru cine-i parcurge opera, este clar că Mihail Gălățanu nu a avut parte de o receptare pe măsura valorii operei. Volume care ar fi trebuit să producă, dacă nu seisme, măcar câteva torențiale memorabile, au rămas într-o penumbră vinovată, ca și cum cititorul empatic și comprehensiv al lui Mihail Gălățanu nu s-ar fi născut încă.

Marii creatori își devansează epoca prin gândire și viziune poetică, prin restructurarea și revoluționarea expresiei artistice, a limbajului poetic. Așa cum puncta Dimitrie Lupu, la Mihail Gălățanu, „forța expresiei eclipsează liricul”, căci poetul care „a cam «uitat» cum e să vorbești în parabole”, vede trecerea, ca W. Whitman, dintr-un punct al eternului, *sub specie aeternitas*. Resimțit, încă de la debut, ca un înnoitor în linia lui Nicolae Labiș și Nichita Stănescu, Mihail Gălățanu a parcurs, în literatura română, un drum pe care l-a presărat cu semnele sale, într-o „nouă diversiune, strategie, a prezentului continuu”, spune Andrei Velea, strategie cu care poetul Mihail Gălățanu și-a obișnuit cititorul să *coabiteze, să-l admire*, în „«nașterile sale succesive» angelic-demonice, sacre și

Poetul Mihail Gălățanu

profane, mereu gânditor eliberat de grija «caprei vecine» în ograda «poeziei sale adamice». Și mai mult: „Totuși, poetul azi «dobândit» de noi pentru o exegeză cvasiintegrală rămâne un postmodernist. Poemele lui (foarte amniotice uneori) defăimează abstractul, în particular legenda, mitul, de dragul arhetipului proteic, material, carbonic, oxihidric, celular, atomic, și dintr-o voință de laudă a creației fără duh, fără cuvânt; întemeietor de iluzii pseudotestamentare gnosice./ Un zarathustra ascuns în somatic, ca șansă a defăimării unui Dumnezeu cinic, înverșunat pe propria lui creație, ciclică și perisabilă, înverșunat pe neascultare divină, și vedere a goliciunii creației sale.”

Revoluția poetică pe care a înfăptuit-o Mihail Gălățanu este o insurgență literară, întâi de toate, la nivelul expresiei lingvistice și poetice, cu răsfângeri, însă, în cetate, adevăr punctat de Andrei Velea în acești termeni: „Într-o lume de plāvani și plāvānisme politice, Mihail Gălățanu, prin întreaga lui operă, disciplinează mitocănia, palmuiește minciuna, revindică dreptul mitologiilor asupra arhetipurilor endemice, iluminează surăsul existențial al comediei (...) Și totul, toate, pentru a ne da satisfacție, satisfacția trăirii prezentului concret, la stadiile optime ale suferinței și bucuriei unui eros tământuitor, revelație a mântuirii noastre (ne)demonice”.

Cu intuiție vizionară, Mihail Gălățanu se îndreaptă spre un *acolo*, unde se îndreaptă poezia celor care au ceva de spus, a celor care, spune Dimitrie Lupu, nu se iau drept buricul Universului, ci înțeleg că sunt doar piese dintr-un Tot. Iar el are atâtea de spus în puzzle-ul vieții poeziei!

Tematic, poezia lui Mihail Gălățanu pleacă din punctul originar al cunoașterii și autocunoașterii de sine, acele *știri despre mine*, trece prin faza conștientizării relației cu lumea, cu propria istorie (*Bunicul Kennedy, Scrâșnind din pumni, cu grație*), prin cea a insurgenței lingvistico-literare (*O noapte cu Patria, Româna cu prostii, Memorialul*

(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

plăcerii) și ajunge la spiritualizarea limbajului, reinventat în dimensiunea resacralizării vieții (*Mormântul meu se sapă singur, Diapazonul plictisit, Apocalipsa printr-o gură de om, Văzătorii cu inima*), nu doar a erosului, spiritualizare care răsfrânge cerescul și subcerescul, într-o unitate a contrariilor în care comunicarea/ comuniunea devin posibile.

Astăzi, la momentul 2021-2022, Mihail Gălățanu este poetul spiritualizat, un „mistic atipic” (Daniel Cristea-Enache), „acoperind cu o incandescență religiozitate episoade și reflexe biologice, acte fiziologice, cele mai elementare instincte”, re-sacralizând, așadar, viața. Darul lui este, deopotrivă, „de a șoca lingvistic”, „îndemănare” comună nouăzeciștilor, și „de a ne surprinde imagistic”, gest împărțit cu milenariștii.

După ce a scormonit în piatra cuvântului, într-un efort sisific, dar nu zadarnic, de arheologie poetică, după pasiunea pentru „formele exotice ale cuvintelor românești”, pentru a ajunge la reconsiderarea istoriei personale, el experimentează un orfism *sui generis*, face piatra să învie ca și miticul poet, scoțându-i alte virtualități care să o apropie de limbajul originar. Îndepărtându-se, spune Răzvan Țupa, de exercițiul stilistic pe marginea cuvintelor faste și nefaste pentru poezia în limba română, Mihail Gălățanu trecuse, cândva, de la „polemica sa cu limba poetică” la o „gâlceavă cu formele identității naționale”. Cu instrumentele sale, desigur, de Orfeu postmodernist nouăzecist.

A intra în acest univers amprentat mihailgălățan echivalează cu o intrare în sufletul/conștiința lui pentru a-l releva și revela în ceea ce are propriu, autentic, substanțial și consubstanțial, aparținându-i în exclusivitate. Demersul criticului urmează scenariul unui conchistador care descoperă un nou continent căruia trebuie să-i releve frumusețile și bogățiile, luxurianta splendoare.

1. Culegătorul de cearcăne

Motto:

„Lirica lui Mihail Gălățanu e integratoare, precum un jet de plasmă originală, ce nu-și calculează analitic efectele. O tensiune a contrariilor o informează aproape permanent.

Oriunde am atinge-o cu degetul, suntem curențați de una din mișcările ce-o însuflețesc, însoțindu-se de o mișcare complementară, în perspectiva unei trăiri năvalnice, «totale».”

Gheorghe Grigurcu

În 2013, când publica prima antologie, *Culegătorul de cearcăne*, Mihail Gălățanu avea, probabil, orgoliul unui prim bilanț. Comentatorii operei remarcaseră boom-ul lingvistic și literar, „fluidul transfigurator” care-i străbate opera, „dizolvând convențiile, ștergând artificialele limite dintre factorii poeziei, dintre poezie și nonpoezie” (Gheorghe Grigurcu), paradoxurile, care făceau ca relațiile dintre cuvinte să posede funcție expresivă, contrastele, contradicțiile, tensiunea contrariilor, care se înfruntau/confuntau într-o operă cu contururi clare, deja, și cu viață proprie nutrită de o filosofie personală de viață, o operă care țâșnea ca un „gheizer liric” (Gheorghe Grigurcu). La debut, la un an de la debutul editorial cu *Știri despre mine* (1987), în decembrie 1988, în articolul *Un gheizer liric. Certificat*

de bună purtare poetică, Gheorghe Grigurcu puncta aspectele frapante, care reținuseră prin imprevizibil, și-l fixa în tabloul literaturii contemporane de la sfârșitul secolului al XX-lea: „Lirica lui Mihail Gălățanu e integratoare, precum un jet de plasmă originală, ce nu-și calculează analitic efectele. O tensiune a contrariilor o informează aproape permanent. Oriunde am atinge-o cu degetul, suntem curențați de una din mișcările ce-o însuflețesc, însoțindu-se de o mișcare complementară, în perspectiva unei trăiri năvalnice, «totale»”.

Mihail Gălățanu poate fi contestat, și mulți au și făcut-o, dar nu poate fi ocolit. E un reper în literatura română contemporană. Creația lui intră în zona înaltă a poezității, încât se poate spune că, dacă după Mihai Eminescu, după Tudor Arghezi sau Nichita Stănescu, s-a scris altfel, cu siguranță și după Mihail Gălățanu se va scrie altfel.

Entuziasmul primei receptări e ponderat doar de intemperanța contestărilor ulterioare, când poetul își radicalizase, prin *O noapte cu patria, Poetus captivus, Memorialul plăcerii*, revoluția poetică, boom-ul, aspirând ca ultimele bariere lingvistice să cadă pentru ca ideea poetică să apară modelată în lutul originar, revelându-se în nuditatea sensurilor – detașate, total dezinhibate.

Îi dăduseră *certificat de bună purtare poetică* Alex Ștefănescu, descoperitorul lui, cel care, la debut, anunțase că, prin Mihail Gălățanu, literatura română trăsesse *lozul câștigător*, Gheorghe Grigurcu, Nicolae Manolescu, Horia Gârbea, Alexandru Cistelecan, Bogdan Crețu, Daniel Cristea-Enache, Mircea

(continuare în pag. 5)

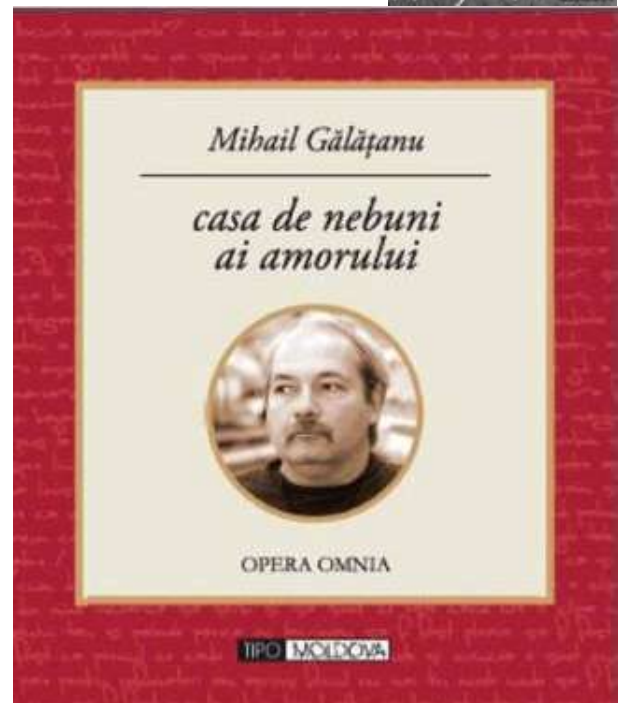
(urmare din pag. 4)

Martin, Nichita Danilov și, nu în ultimul rând, Dan-Silviu Boerescu, susținătorul permanent, cel care a avut încredere nu doar în talentul lui Mihail Gălățanu, ci și în geniul lui, geniu care-l îndreptățește să fie nu numai un nou Labiș sau un nou Cristian Popescu, ci *întâiul Gălățanu*.

Până la momentul 2013, se părea că s-a spus totul despre poetul Mihail Gălățanu, mai puțin despre opera lui, despre poezia lui, căci el, indiferent ce ar scrie, eseu sau proză, rămâne, o spune Alex Ștefănescu, „irevocabil poet”. *Gheizerul* liric nu se epuizează, cum nu se epuizează entuziasmul genuin al poetului, cu mistica credinței lui în viața literaturii și în literatura vieții. De aceea, Mihail Gălățanu este un poet inepuizabil, un poet a cărui operă își continuă erupția, inventând și reinventând, în lava metaforei și în lava propriilor profunzimi.

Într-o nouă construcție poetică, pe noi piloni de susținere, cu focalizări diferite, proiectând lumini diferite, care să releve și să reveleze alte și alte aspecte, aduse din umbra imaginii în lumina ideii, volumul antologic, *Culegătorul de cearcăne*, reunește poezii, grupate pe cinci secțiuni. Primul grupaj, *Știri despre mine*, cuprinde selecții din volumele *Știri despre mine* (1987) și *Inimă de diamant* (2006); al doilea grupaj - *Casa de nebuni ai amorului*, selectează poezii din *Bunicul Kennedy* (1996), *Evanghelia după Barabas* (1996) și *Mireasa tuturor* (1997); al treilea grupaj, *Fonoteca d-aur a literaturii române*, cuprinde selecții din *Poetus captivus* (1998), *Memorialul plăcerii* (2000), *O noapte cu patria* (2001) și *Româna cu prostii* (2001); al patrulea, *Interviu cu câinele casei*, reunește poezii din volumele *Diapazonul plictisit* (2002), *Mormântul meu se sapă singur* (2003) și *Apocalipsa printr-o gură de om* (2004); al cincilea grupaj, *Burta înstelată*. *Culegătorul de cearcăne*, adună poezii din volumele *Burta înstelată* (2005), *Inima de diamant* (2006) și *Apocalipsa printr-o gură de om* (2004).

Antologarea, reluarea unor poezii nu este doar o simplă selecție, ci o nouă construcție, un mod personal de a se autoportretiza prin creația proprie, de a da *știri despre mine*, de a așeza opera în lumina relației intrinseci, a eului cu sine, pentru a ajunge mai bine, mai ușor, mai direct, la *celălalt*, semenul și receptorul posibil, virtual. Ce spune eul despre sine ar trebui acceptat în sinceritate absolută, fragrantă, lucidă: „Vai eu nu mă iubesc pe mine deloc./ Și doar suntem rude (e drept, de departe)/ Facem parte din aceeași familie/ - homo poesis -/ Și eu nu mă am pe mine deloc niciodată/ Mereu mă uit amanetat/ Pentru javra aceea fiziologică/ Ce-mi sugerează oasele și apoi le face/ Șapte sfinte găuri/ Javra aceea fiziologică de mine/ Care mă face flaut sfios/ Sau fluier de os/ Ah, fluier de os/ Mult cântă duios/ Oh, fluier de os!”. Luciditatea cunoașterii de sine, într-o *fi-lamentație*, îl lipsește de orice idealizare sau automatizare: „sunt filament de wolfram într-un tub de sticlă vidat/ mâinile mele sunt mercurice/ trupul meu se electrocutează mereu”. Este o autoreceptare înainte de receptarea celuilalt, receptorul – cititorul profesionalizat sau neprofesionalizat. Acesta sunt eu, pare a spune din antologia *Culegătorul de cearcăne*, Mihail Gălățanu, oglinda în care mă văd eu, un *văzător cu inima*, cu propria inimă. Poezia este cunoaștere, calea lui Mihail Gălățanu de a ajunge la adevărul revelat prin/în latențele revelatorii ale cuvântului, *limba originară* la care visează ca poet.

Primul lucru pe care Mihail Gălățanu ar vrea să-l transmită celuilalt, spre cunoașterea eului poetic și a creației sale, o constituie relația, dramatic-ludică, cu viața și cu moartea, fiorul existențial, generator de neliniște metafizică. Sensibilitatea expresionistă a resimțirii insinuării permanente a morții, clipă de clipă, în clipele, în secundele vieții, capătă fragranță în prima poezie a antologiei, *Nu voi muri din cauza morții mele*: „Nu voi muri din cauza morții mele/ ci din cauza vieții voi muri. (...)// Voi muri pentru că nu voi mai ști îndura viața./ Pentru că n-am să mai pot ține în frâu și negocia/ abil cursul monetar al zilelor./ Uite cum deja mi se bălângăne o mână secesionistă./ Uite cum îmi tremură un omușor./ Până și testiculele mele se vor duce la un alt bărbat/ căruia îi vor spune: fiule!// Doar ceva din paloare va mai fi salvat./ Am să strâng la un loc/ Toată paloarea trupului meu./ Moartea va veni pe un cal alb și pal./ la fel de pal ca gâtul meu./ Și totuși/ nu voi muri din cauza morții mele/ ci din cauza vieții voi muri. (...)”.

Așezată în deschidere, *Nu voi muri din cauza morții mele* este o ușă, alta, pe care Mihail Gălățanu își invită cititorul să-l urmeze, pentru a-i îngădui revelația imageriei poetice și a limbajului poetic febricitant, tensionat, care unește în dimensiunea înaltă a spiritului ardent, tema tragică referitoare la condiția fragilă a omului în relația defectuoasă cu timpul - cu viața și cu moartea, și lava fluidului lingvistic, în care cuvintele se descoperă în denotațiile și conotațiile lor semnificative și semnificante.

(Fragment din lucrarea în pregătire **Mihail Gălățanu - Radiografia unui iconoclast**, capitolul **Poezia - un mod de a(-ți) trăi viața**)

-va urma-

Ștefan ANDRONACHE

Castele de pe Valea Loarei Câteva din nestematele Franței

După cum bine se știe, Loara este cel mai lung, dar și cel mai frumos dintre fluviile Franței. El străbate, de-a lungul său, numeroase așezări omenești și etalează o suită impresionantă de castele răspândite pe cele două maluri. Din acest motiv, de la începutul primăverii și până toamna târziu, majoritatea turiștilor din această țară, precum și cei veniți de prin alte părți ale lumii, descind cu bucurie aici pentru a admira frumusețea calmă și nealterată a peisajului ori creațiile artistice inconfundabile în care bunul gust continuă să conserve încă strălucirea regilor și prințeselor de altădată.

Deși prin anul 1984 mi-a fost dat să iau contact cu această zonă privilegiată a Franței, fiind invitat la o reuniune a specialiștilor din domeniul turismului, ce avusesse loc la Orléans, din cauza programului prelungit al acesteia, nu am avut posibilitatea să văd decât un traseu destul de limitat și grăbit ce avea să includă: Blois, Chambord, Saint-Benoît-sur-Loire și Gien. Impresiile deosebite de atunci m-au determinat să revin, după mai mulți ani, pe Valea Loarei. Așa se face că, spre sfârșitul lui august 2021, am descins din nou în preajma renumitelor castele. Deși nu am reușit să le cunosc încă pe toate, mă voi limita la prezentarea doar a trei dintre cele pe care le-am văzut, cu speranța că ele vor reuși, de ce nu, să stârnească și interesul altor curioși.

SAUMUR

Cum intenționez de mai multă vreme să ajung la Saumur pentru a vedea una dintre cele mai vechi construcții fortificate (din anul 950) de pe teritoriul Franței, o cunoștință apropiată și extrem de generoasă s-a oferit să-mi satisfacă această dorință.

Valea Loarei la Saumur

Știam din diverse albume sau pliante că renumita cetate, de pe malul drept al Loarei, fusese ridicată, încă de prin 1227, pe un fel de pedestal al stâncii ce domină

Castelul din Saumur

orașul din preajmă, dar și Loara care curge, în liniștea-i firească, spre ocean. Fortificația - desăvârșită de italianul Bartolomeo la sfârșitul secolului al XIV-lea - și-a păstrat înfățișarea unei stele tocmai pentru a fi mult mai ușor de apărut de poftele râvnite ale altor seniori din jur.

Deși inițial fusese proprietatea conților de Haut-Anjou, pe parcurs castelul a intrat în stăpânirea altora. Astfel, la începutul secolului al XIII-lea, el aparține domeniului regal al lui Philippe Auguste, pentru ca ulterior să treacă în proprietatea lui Louis I de Anjou. Trebuie să precizăm faptul că, la Muzeul Condé de la Chantilly, există între paginile prețiosului manuscris miniat în limba latină, „Les Très riches heures du duc de Berry”, chiar o imagine a castelului din Saumur, așa cum se înfățișa fațada sa sudică, în septembrie 1446. Viitorul rege Henric al IV-lea îl instalează aici, în 1589, pe guvernatorul Philippe Duplessis-Monray, așa numitul „papă hughenot”. Până în timpul lui Napoleon I, castelul a funcționat ca închisoare de stat, iar mai apoi, a fost transformat în cazarmă. Ajungând, în cele din urmă, în patrimoniul orașului Saumur, după încheierea lucrărilor de restaurare din 1912 avea să fie deschis publicului.

În momentul când am ajuns în preajma cetății - palat, m-au impresionat zidurile masive și cele patru turnuri octogonale de pe fiecare din cele patru colțuri, cât și bogăția decorațiilor ferestrelor din dreptul scării de onoare. Interioarele adăpostesc un excelent muzeu de artă decorativă și o bogată colecție de tradiții specifice muzeului calului care, cândva, ajunsese o adevărată mândrie a Saumur-ului.

Firește că tapiseriile și piesele de mobilier, mi-au permis să fac o incursiune din perioada Renașterii și până spre sfârșitul secolului al XIX-lea. Am descoperit astfel, în Salonul Reginei, mai multe tapiserii de mari dimensiuni inspirate de partidele de vânătoare, de balurile fastuoase de la curte și chiar de viața Fecioarei Maria. Impresionanta colecție de ceramică de artă, din aceeași ambianță, donată Saumur-ului de către contele Charles Lair, constituie o veritabilă recompensă cromatică nu numai pentru mine, ci și pentru ochii doamnelor din preajmă care cu greu se desprind de obiectele atât de prețioase. Vitrinele din jurul nostru etalează, așadar, obiecte din faianță (farfurii, supiere, cești, bomboniere, vase etc.) în care predomină culorile albastre, roze sau

(continuare în pag. 7)

albe. Acestea au fost realizate nu numai în manufacturile renumite din Nevers, Sèvres sau Rouen, ci și în atelierile iscusiiților meșteri olandezi din Delft.

Datorită celebrei Școli Naționale de Echitație, care a funcționat în oraș vreme de câteva secole, au ajuns aici, la cel de al doilea etaj, numeroase harnașamente de cai pur sânge autentic francezi, obiecte hipice conservate din diverse perioade, trofee unice care constituie o adevărată încântare pentru bunicii veniți cu nepoții.

Odată ieșit din castelul care m-a uimit prin bogăția și frumusețea sa, am încercat să-mi ostoiesc setea la prima terasă din preajmă, unde am ales un pahar rece cu vin alb, o șampanie cu arome subtile ajuns aici de prin viile nobile din departamentul Anjou. Răcorindu-mă, mi-am permis de am mai admirat, încă odată, spectaculoasa vedere asupra orașului de jos, după care am coborât pentru a-l vedea și de aproape.

Muzeul Calului - Saumur

Piața din Saumur, impresionează prin monumentală biserica Sfântul Petru, dar și prin clădirile vechi din piatră care continuă să se conserve. Mulțimea de cafenele și restaurante, la care se adăuga și incitantul covor multicolor al lampioanelor chinezești suspendate pe cerul albastru, creea un plus de vigoare și de animație centrului. După vizitarea unei interesante expoziții de fotografii cu tentă planetară, din galeria Teatrului „Dôme”, m-am pomenit într-un târg de chilipiruri, adunate parcă din toate perioadele posibile. Desigur că tarabele ofereau și lucruri interesante atâta vremea cât oamenii își făceau timp ca să scotocească prin ele. O distinsă doamnă chiar descoperise o frumoasă pisică din porțelan pe care nu a ezitat să o achiziționeze, probabil cu intenția de a-și întregi propria-i colecție de acasă.

M-am oprit, firește, și pe malul fermecător al Loarei străjuită de imensul pod din piatră Cessart, menit să unească cele două maluri. Numeroșii turiști, ajunși mai demult aici, se urcaseră deja în bărcile tradiționale pentru a testa valurile fluviului, a admira panorama orașului și, mai ales, semețul castel prin care trecuse cu puțin timp în urmă. Alții se grupaseră însă pe terasele vaporșelor - restaurant, aciuat la mal, pentru destindere și pentru a se bine dispune cu mâncărurile tradiționale ori cu vinurile apetisante din Anjou.

VILLANDRY

Ceva mai departe de Tours, la confluența râului Cher cu Loara, aceeași generoasă persoană mi-a sugerat să fac o descindere și la Villandry, o comună renumi-

Castelul din Villandry

tă pentru frumusețea castelului și a grădinii unice ce reușesc să atragă, în mod permanent, un număr impresionant de turiști.

Din prospectul primit la intrare aflu că acest ultim mare castel, de pe malul atât de apropiat al fluviului, a fost creația inspirată, încă din anul 1636, al lui Jean le Breton, un influent consilier al regelui Francisc I și ministru al Finanțelor, care s-a stabilit aici după ce anterior tot el se ocupase de supravegherea și construirea reședințelor fastuoase de la Chambord și Fontainebleau. Din 1754, descendenții familiei au înstrăinat proprietatea marchizului Castellane, fostul ambasador al Franței la Constantinopole. El este de fapt cel care a avut grijă să reamenajeze interiorul adaptându-l, pe cât posibil, la exigențele sporite de confort specifice secolului său.

Ulterior, alți proprietari ai domeniului au mai fost: Jérôme Bonaparte (fratele cel mic al Împăratului) sau familia Hainguerlot, cea care s-a străduit să înlocuiască grădinele „à la française” cu varianta unui parc englezesc cum ajunsese destul de în vogă și prin Europa. Începând cu anul 1906 întreaga clădire și grădinele au fost cumpărate de spaniolul Joaquim Carvallo, binecunoscut pentru strălucita sa carieră științifică pentru care motiv, în 1913, avea să i atribuie și Premiul Nobel pentru medicină. Constat că dorința principală a acestuia a fost aceea de a reconstitui, pe cât posibil, înfățișarea grădinilor franceze cu caracter renașcentist.

Aspect din interior

Cum era și firesc, principala mea dorință fusese aceea de a vedea cum arată castelul în zilele noastre. Pătrunzând, alături de un grup de turiști,

(continuare în pag. 8)

În curtea interioară a clădirii, deschisă vizitatorilor încă de pe vremea secolului Luminilor, remarc trei corpuri distincte în formă de U, cele din stânga și din dreapta fiind înfrumusețate de logii și ferestre renascentiste elegante și bogat decorate, inclusiv de lucarne în zona acoperișului. Constat că aici au pătruns influențe nu numai de la castelele de pe Valea Loarei, ci chiar și de la palatele regilor din Île-de-France. Donjonul ceva mai robust, și păstrat de la fortificațiile inițiale, a fost încastrat într-un colț al peretelui dinspre vest, terasa de deasupra sa permițând admirarea grădinilor din preajmă, inclusiv cursul Loarei aflat destul de aproape.

În interior se păstrează cel puțin nouă încăperi deosebite, dispuse pe cele două etaje. Printre acestea, am remarcat sala de mese a marchizului Castellane, camera prințului Jérôme (fratele lui Napoleon), camera Annei Coleman, soția dr. Carvallo, mai multe galerii de artă din perioada de aur a picturii spaniole, prilej cu care am admirat pânze semnate de Goya, Berrugete sau Zurbaran. Mi-a reținut atenția și splendidul plafon decorativ, de factură hispano-maură, al salonului oriental, adus din palatul de la Toledo, Spania. Cele 3600 de piese din lemn de deasupra au fost asamblate de însuși dr. Joaquim Carvallo pentru a-și aminti permanent de țara sa de origine.

La Villandry, după ce am ieșit din castel, mi s-a oferit, de pe terasa din preajma pădurii, cea mai frumoasă belvedere posibilă pe care am putut-o întâlni vreodată. De fapt, aici, am avut posibilitatea să văd ultimele grădini ale Renașterii de pe Valea Loarei. Ele constituie gloria așezării, remarcându-se ca o capodoperă a proporțiilor și simetriei pe care au gândit-o peisagiștii francezi. Am impresia că nici măcar Versailles-ul nu-l poate concura în privința diversității, frumuseții, subtilității parfului și aerului romantic cu care știe să te învâluie.

Cele aproape șapte hectare de parc, din dreapta castelului, au permis așadar realizarea unui ansamblu de șase grădini magnifice, care de care mai mai interesantă și mai frumoasă.

Grădina Iubirii

Același pliant de la intrare, pe care l-am deschis în partea din interior cu panorama fermecătoare, mi-a oferit posibilitatea să le identific cu ușurință și să le fac, plimbându-mă printre aleile lor, și prezentarea de față.

Prima dintre ele este dedicată Grădinii Ornamentelor (denumită și a Iubirii) care include, în salba pătratelor sale (cruci, cercuri etc.) cele patru ipostaze ale iubirii omului: tandrețea, pasiunea, infidelitatea și dure-

rea tragică. În ceea ce privește iubirea tragică, ea este reprezentată prin lamele de pumnal și săbii ce amintesc de duelurile generate de rivalitatea în dragoste, begoniile roșii, introduse în carou, sugerând sângele vărsat. Dincolo de aceasta, pe fundal, întâlnesc așa-zisa Grădină de Apă, un concept de inspirație clasică menit să scoată în evidență oglinda unui bazin din vremea lui Ludovic al XV-lea, dar și să te îndemne, dacă nu ești grăbit, la oarecare odihnă și meditație.

Pe sub podul, care-mi permite să trec pe partea dreaptă a imensului spațiu, plin de verdețură și de flori, admir cascada în trepte, care curge spre canalul despărțitor sub privirile unei lebede. Nu prea departe, întâlnesc Labirintul, de inspirație creștină, care reconstituie, într-un fel, drumul omului pe pământ care nu trebuie neapărat să identifice o ieșire, ca în mitologia greacă, ci să încerce, pe cât posibil, să se împlinească din punct de vedere uman și spiritual.

Una dintre cele mai impresionante dispuneri, care se evidențiază prin nouă pătrate tăiate, absolut identice și cu motive geometrice în interior, este Grădina de Zarzavat. Observ că în acestea sunt plantate și întreținute, cu un exces de zel, legume de toate felurile: morcovi, dovleci, praz, verze, roșii etc. Pe partea dreaptă observ Grădina Simplă, care reconstituie cu fidelitate ierburile aromate, condimentate sau medicinale, specifice Evului Mediu, între care predomină bineînțeles busuiocul, cimbru, piperul, menta și salvia.

După ce m-am încărcat de atâta bucurie și nesperată desfătare, am încercat, pentru moment, să mă întorc cu câteva secole în urmă, apreciind, încă odată, luxul, dar și bunul gust al celor care au trăit și au iubit acest loc, cum a fost cazul dr. Carvallo. Desigur că am plecat de aici extrem de încântat de castelul unic pe care l-am văzut și, mai ales, de ansamblul excepțional de grădini care contribuie, deopotrivă, la popularizarea fermecătorului Villandry, care a devenit nu numai un element de atracție turistică de prim rang în Franța, ci și o provocare pentru horticultorii pasionați din întreaga lume.

CHENONCEAU

Unul dintre cele mai originale și mai vestite castele din Franța, Chenonceau, se află situat în departamentul Indre-et-Loire, el fiind înălțat pe râul Cher care se varsă tot în Loara. Datorită cadrului idilic, romantismului și atâtor prezențe feminine celebre, el a ajuns să fie cunoscut și sub numele de „Castelul Doamnelor“.

Întâii stăpâni de la Chenonceau au fost membrii familiei Marques, care, între secolele XII-XV, au fost preocupați de ridicarea și buna funcționare a unei mori din care se mai păstrează, și astăzi, donjonul de la intrarea principală.

Din câte am putut afla, de la cunoștința care m-a însoțit și la Chenonceau, aici și-au pus amprenta șase femei puternice care au contribuit, deopotrivă, la ridicarea și înfrumusețarea locului.

(continuare în pag. 9)

(urmărire din pag. 8)

Castelul din Chononceau

Prima „femeie constructor“, care a dirijat și întâile lucrări putem spune că a fost Catherine Briçonnet, soția lui Thomas Bohier, intendent al finanțelor regelui Francisc I, cel care, deși achiziționase domeniul din 1512, a trebuit să plece în Italia pentru a asigura finanțele lui Ludovic al XII-lea. Dorința Catherinei a fost aceea ca întreaga clădire, complet renovată, cu numeroase spații și decorații interioare, să exprime un plus de grație și confort, adică să se deosebească de celelalte așezări de pe Valea Loarei. Din cauza datoriilor acumulate, dar și în urma acuzației de delapidare, Bohier cedează, în 1535, Chenonceau-ul în favoarea lui Francisc I care era pasionat de partidele de vânătoare din zonă.

Galeria Catherinei de Medicis

Ceva mai târziu, în 1547, poposește aici și strălucitoarea Diane de Poitiers, renumita amantă curtată cu un exces de pasiune de către regele Henric al II-lea, soțul Catherinei de Médicis. Confidenta și sursa de inspirație a monarhului, devenită între timp și ducesă de Valentinois, o dată adusă aici, ea s-a implicat în amenajarea grădinii și construirea podului cu cinci arcade peste râul Cher. După moartea accidentală a iubitului său, în august 1559, Diana s-a văzut nevoită să renunțe la faimosul castel, după care tânjise întotdeauna Catherine, mulțumindu-se cu modestul Chaumont, pe care suverana i l-a oferit, chipurile, în semn de mărinimie.

Catherine de Médicis, odată stabilită aici, a avut grijă să amenajeze cele două galerii (ce îi aminteau de stilul florentin din țara ei de origine, arhitect Philibert Delorme) de deasupra podului, străduindu-se să realizeze, totodată, o adevărată armonie între apa limpede a râului, pădurea răcoasă din jur, arhitectura maiestuoasă, precum și parcul gândit pentru organizarea serbărilor sale memorabile. Înainte de moarte, în 1589, Catherine de Médicis

dăruiește castelul Chenonceau nuroii sale Louise de Lorraine-Vandémont, soția regelui Henri al III-lea care, după asasinarea acestuia, s-a izolat aici, impunându-și să trăiască într-o atmosferă sumbră. Istoria i-a păstrat numele de „Dame Blanche“ pentru că a respectat până la moartea sa, survenită în 1601, numai doliul alb, regal.

În secolul al XVIII - lea devine proprietară o rudă îndepărtată de-a scriitoarei George Sand, Madame Louise Dupin, o femeie plină de noblețe și cu preocupări intelectuale de factură iluministă, ce s-a ambiționat să reînvie gloria de altădată a castelului. Saloanele artistice pe care le-a inițiat au reușit să atragă numeroase personalități ale epocii: Montesquieu, Georges de Buffon, Jean-Jaques Rousseau (care, după cum mărturisește, în „Confesiuni“, și-a petrecut aici toamna anului 1747, având grijă să introducă, în creația sa „Emile“, și o eglogă menită să dezvăluie farmecul bucolic al domeniului). Aceștia li s-a alăturat până și Voltaire care, începând din 1747, a acceptat să devină percepătorul fiului doamnei Dupin. Aceleiași persoane i se datorează și salvarea castelului de către revoluționarii din anul 1789 care veniseră cu intenția de a-l distruge.

Grădina Diane de Poitiers

Ultima prezență feminină de aici avea să o reprezinte, începând cu anul 1864, Eugène Pelouse care s-a implicat cu pasiune în restaurarea clădirii adăugându-i un plus de eleganță. Din 1913, noul proprietar devine Henri Menier, urmașii săi continuând să o administreze chiar și în zilele noastre.

Pătrund înăuntrul imensului domeniu din Chenonceau chiar prin alea străjuită de platanii falnici în preajma cărora zăresc și câteva căprioare. Doi sfîncși fin piatră, de la capătul arborilor, deschid, printr-o pajiște însorită, drumul liber spre podul basculant ce-mi va permite traversarea râului Cher, cel care înconjoară terasa proeminentă și impresionanta construcție ridicată chiar deasupra apei. Pe peretele donjonului de la intrare remarc inițialele TBK (Thomas Bohier și Katherine, numele menționate ceva mai înainte, dorința lor fiind aceea ca „oamenii să-și amintească de ceea ce au reușit să facă“.)

Castelul cochet de formă rectangulară este străjuit de turnuri rotunde pe la colțuri. Arhitectura din interior mi se pare destul de interesantă chiar dacă nu s-au păstrat prea multe mărturii din epocile care s-au succedat de-a lungul timpului. Vestibulul de la

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

parter îmi permite să pătrund în camera Gărzilor bogat decorată cu tapiserii, cu diverse aspecte de la curte sau scene de vânatoare din împrejurimi. Tot aici sunt expuse și cuferele ce fuseseră utilizate la transportul argintăriei cu prilejul deplasărilor prin împrejurimi. Alături, identific Capela, iluminată de vitraliile multicolore, ce conține câteva statui și mai multe picturi religioase. Deasupra ușii de la intrare, tronează statuia din marmură albă de Carrara (secolul al XVI-lea) a „Fecioarei Maria cu Pruncul Isus” realizată de sculptorul italian Mino de Fiesole.

În castel se păstrează atât biblioteca, cu un plafon deosebit de frumos, cât și copleșitoarea farmacie a Catherinei de Médicis. În „Dormitorul Diane de Poitiers” apreciez șemineul sculptat de Jean Goujon, o pictură datorată lui Murillo și două tapiserii: „Triumful Forței” și „Triumful Carității”. Așa-zisa „Cameră Verde” a Catherinei de Médicis, în care a funcționat cabinetul său de lucru, păstrează numeroase picturi ale maeștrilor italieni (Tintoretto, Veronese) flamanzi sau englezi. Și „Camera lui Francisc I” conține lucruri demne de reținut. Am apreciat, printre altele, mobilele stil Ludovic al XIII-lea, o remarcabilă „Diane de Poitiers ca zeiță a vânătorii”, pictată de Primaticci, și „Cele Trei Grații”, imortalizare de Van Loo.

Frumoasa Diane de Poitiers

Pătrund, mai apoi, în luxoasa Galerie, lungă de 60 metri, ce amintește de palatele rafinate ale Florenței. Mă impresionează sală de bal proiectată de Jean Bullant la recomandarea expresă a Catherinei de Médici. Frumoasa pardoseală din gresie, cele 18 ferestre luminate de pe ambele laturi, medalioanele atașate pe pereți și șemineurile din extremități îi dau Galeriei, ridicată exact deasupra podului, un plus de eleganță și de rafinament.

La etaj, am vizitat vestibulul Catherinei Briçonnet decorat cu tapiserii renumite din Oudenaarde - Anvers, cu diverse scene de vânatoare ori efigii ale împăraților

romani, dar și camera Gabriellei d'Estrées împodobită cu tapiserii din secolul al XVII-lea, între care și una a Sfintei Cecilia, patroana muzicienilor. Și tot tapiserii de influență flamandă garnisesc și dormitorul Catherinei de Médicis care păstrează, în stânga patului, „Învățătura Dragostei”, o pictură realizată pe lemn de Correggio.

În fine, coborând la baza pilonului podului, care susține jumătate din greutatea clădirii, ajung și în bucătăriile spațioase și aerisite ce sunt dotate, întocmai ca pe timpuri, cu sobe, sală de mese, ustensile și vase de aramă. În așa-zisa „Scăldătoare a Diane” se descărcău navele ce aprovizionau camera și măcelăria castelului cu produsele necesare.

Revenind afară, se cuvine să fac câteva remarci și asupra grădinilor menite să pună în valoare castelul. Principalele doamne ce și-au pus puternic amprenta asupra decorului lor au fost, bineînțeles, cele două rivale: Diane de Poitiers și Catherine de Médicis.

Așa cum observasem, încă de la intrare, grădina Diane de Poitiers, se află în partea stângă a domeniului. Cel care a construit-o și a mărit-o a fost arhitectul regelui, Philibert Delorme. El a înălțat-o cu câțiva metri și a înconjurat-o cu un zid înalt din piatră care a blocat inundațiile râului din preajmă. A creat un autentic labirint de verdeață, și a introdus pomi fructiferi, inclusiv duzi pentru viermii de mătase atât de necesari ciorapilor femeilor. În grădină, se plantează sute de tufe ornamentale, trandafiri cățărători, la care se adaugă peluzele cu flori de toate culorile.

Chiar dacă pare ceva mai modestă, grădina Catherinei de Médicis se remarcă prin peluzele răsfățate de atâtea flori, de legume (inclusiv pepeni, anghinare etc) și fructe exotice. A fost conceput recent, după planul acesteia, chiar și un labirint printre care s-au introdus vase decorative cu numeroase plante. Fiind și o zonă ceva mai protejată de soarele arzător, vizitatorii, încântați de peisaj, dar și de mirismele parcului, se odihnesc aici, încântați fiind, firește, și de frumusețea fațadei de vest a castelului. Undeva, în preajmă, funcționează și „Atelierul Florilor”, de unde cei ce doresc pot cumpăra o diversitate de semințe de flori, givece, inclusiv aranjamente, concepute de horticultorii specializați ai castelului.

Din cele ce mi-a fost dat să văd și să trăiesc cu adevărat la fața locului, consider că localitatea Chenonceau se remarcă, în mod evident, printr-o diversitate de oportunități pentru turiștii interesați. Istoria atât de încărcată, castelul renumit cu grădinile permanente înfrumusețate, doamnele elegante și atât de pasionate din vremurile de demult, care au trudit la afirmarea domeniului, toate aceste atuuri convingătoare au contribuit, desigur, la includerea prețiosului Chenonceau pe primul loc în ierarhia tuturor castelurilor de pe Valea Loarei, din care motiv Chambord și Blois s-au văzut nevoite să-și cedeze ierarhia.

Daniel CORBU

AMINTIRI DIN TIBETUL UNOR SECADE

*Se dedică celor o mie și unu de hoți
ai bucuriei mele de-a fi*

I
(Ultimul zeu)

Poate că doar eu am văzut zeul cel rebegit
tăbârcind lada de zestre a păcatelor
pe drumul de piatră și colb
al lumii de azi. Ultimul zeu.

Poate că doar mie mi-a spus ce va urma
poate că doar mie mi-a vorbit de biruința
fără de arme letale
de sfânt sacerdoțiu și de mantra iubirii
de viața arsă metodic pe rugul cuvintelor.

II
(Stingherii prooroci)

Slavă stingherilor prooroci din pustie
sângerând anonim în grotle lor !
Pe când cel născut să contemple
la otrăvita dilemă
devine condamnatul la otrăvita dilemă
din care ieși-va vreodată ?

III
(O altă rostire)

Adânc mă murdărisem de umbra mea
și de privirea acidă a ierbii
în acest loc unde rugăciunea se-ngrașă
iar trecutul e doar o dără de fum.
Aici unde călugării poartă sub tălpi
cărarea spre cel Atoateocrotitor
poate că era în firea lucrurilor
să caut o altă rostire
așa cum în fiecare zi o altă apă ne scaldă.
Să caut ceva asemănător cu limba
șerpilor
sau a leilor de mare
sau a florii de lotus.

IV
(Fiara Singurătății)

Aici unde visez
la chimerice lumi
în nopți liniștite ați putea auzi
cum mușcă fiara Singurătății din mine.

PENTRU A VĂ POVESTI INVIZIBILUL

Lui Umberto Eco

Altcineva doarme până târziu
în patul regal
ornat cu prețioase pietre
și terminale cu cap de dragon!
După cum îți spuneam la acel Gaudeamus
de octombrie într-un București cenușiu
frate Umberto Eco, prinț legitim al
Numelui trandafirului și lector in fabula
EU AM APĂRUT PENTRU A VĂ POVESTI
INVIZIBILUL.

Sunt compus din strigăte de pe diguri
din agonii și regrete limite căderi
și litere fierbinți
ca toți cei din Ordinul Metaforei.

Pentru fratele născut orb
construiesc pești din cuvinte
zmei elefanți și antilope în alergare
și-i ascund zi de zi
Neantul primit blazon pe numele meu.
Și pentru el sunt zeul primar
născut pentru a povesti
invizibilul.

El știe că poetul se-avântă
acolo unde misteru-i mai profund
iar spaima de viață și de moarte
e salvată doar prin iubire.
El știe: cea mai curată fântână e lacrima.

PROLIGOMENE DE ȘOAPTE

Zicea: toate ușile dau în haos
Și mai zicea: nimeni n-a văzut mormântul
unui cuvânt
Și mai încă zicea: stai singur ca o ușă săpată în
ziduri
râvnind mereu orizontul de după orizont
trece adevărul dintr-o cameră în alta
și te ignoră
trece umbra morții și te sperie
pas encore, Monseur Le Best Daniel, pas encore!
Zicea: și mormintele călătoresc
Și mai zicea: nu-l uitați pe cel care-și are
mormântul în mare!
Și mai încă zicea: cel ce-ți oprește moartea
la fiecare răspântie
cel care-o alungă mereu la doi pași mai încolo
te va uita într-o zi!

(continuare în pag. 11)

VINE CÂTEODATĂ POEZIA

Spune-mi pe unde rătăcește lumina
când inima mea e tristă
când stau închis în zăpada asta de trup
proslăvind pustiul secundeii
îngrijind o speranță cu picioarele-n râu
și cu capul în nori?
În carnea mea un zeu se întrece a cânta
dintr-o harfă zdrobită
un arhanghel cu numele meu face crime
în favoarea adevărului.

Tu pe unde rătăcești când inima mea e tristă
când înaintez printre lacrimi și minotauri
când absența îmi dăruiește un morman
de primejdii
când între acești patru pereți ai camerei mele
VINE CÂTEODATĂ POEZIA
PE URMĂ IAR SUNT NIMIC.

PURUȘA

Când am scris POEMA SFÂRȘITULUI
era o seară smolită de gânduri
când orice disperare își cerea dreptul la desăvârșire
iar prințul Mîșkin cu care ne-ntâlneam tot mai des
surâdea apocrif.
Ca un înger trecea deasupra noastră
Purușa în rochia-i de nenufar
canonizând absența.
Dar nu aceasta-i consolarea noastră
clipă neagră și lacomă clipă
despre munții ascunși prin ceruri
am vorbit cu clarvăzătorul Von Dogen
până când domestica absență da-n muguri
doar el știa că începusem să scriu erezii
că nu mă interesează urmele zeilor
că nici un bătrân adevăr nu minte.
Totul știa. Nu râde, visează-nainte!

Geta LIPOVANCUIU
(Rep. Moldova)

PESTE TOT

Când aștri urzi-vor complot,
Și noaptea din ei adormind-o,
Și-ntreaga-mi ființă sfârșind-o,
Te voi căuta peste tot!

Când corpu-mi rămâne-va ciot,
Iar straiu-mi – doar zdrențe umile,
Voi mai răscoli printre file,
Să te regăsesc peste tot.

Când mări de ispite,-n înot,
Voi trece,-nfruntând nalt talazul,
Și-atunci căuta-voi obrazul:
Al tău, căci tu fostu-mi-ai tot!

Când fi-va să-mi caute lot,
Odihnă aici să-mi așeze,
Vreau ochiu-ți să mă-mbrățișeze:
Pe el îl zăresc peste tot.

Când spada-mi din teacă o scot,
Rugina de-un veac să n-o frângă,
Mă-nchin mănăstirii de lângă
Iubirea-mi ce-a fost peste tot.

Când simt că-s doar jug, un ilot,
Ce-așteaptă-nrobit miez de pâine,
Nu plâng. Știu că-n ziua de mâine
Mă vei căuta peste tot.

Când soarta-mi întoarce-va cot,
Vârându-mi speranța-n țărână,
Cu tine pleca-voi, de mână,
Să fim doar noi doi, peste tot!

ÎNTÂMPLAREA

Când ornice obosit să se mai zbată,
Păstrând arzândă veșnic lumânarea,
Găsim adăpostire-n întâmplarea,
Ce-o limpezi vâltoarea tulburată.

Cum surzi și muți plecăm spre soartă capul,
Spre-a desluși din noduri gardiene,
Hazardul fi-va cel care prin vene
Va-ncinge foc, ca să-ți continui trapul.

Împrejurarea clipei te va stoarce,
Să dăruie ce găsești mai bun în tine,
Pe rătăciți să-i scoți din ghilotine,
Chiar dacă datorii nu ți-or întoarce.

Căci orice episod născut în cale
Ți-e sfat de căutare-a păcii blânde
Și trai neprihănit fără de osânde,
Zidindu-ți cărăruia-n osanale.

Chiar umilit sau izgonit cu pietre,
Să știi că răstignirile te curmă,
Pe rug când te va scoate lașă turmă,
Momentu-ți va salva un nume-n vetre.

De-o fi, rănit, să blestemi, fără să sângeri,
Simțindu-ți cord topindu-se-n scânteie,
Veni-va ceas când Calea ta Lactee
Va găzdui suflarea-ți printre îngeri.

De-o fi să-noți în cinică strămtăoarea
Din gândurile-ajunse doar tăciune,
Sosi-va zi pe toate să le-adune,
Dar fi-va oare-aproape întâmplarea?

Ionel NECULA

Dan Viță la a treia ispravă lirică

Într-un oraș de mărime medie, precum Tecuciul, nu este prea greu de urmărit treptele afirmării unui scriitor și activele sensibilității sale din care se întrupează poezia. Prezența binomului eminescian *minte și inimă* este evidentă, dar dozele în care cele două componente se distribuie într-un demers poetic ține de dispoziția poetului, de capacitatea lui afectivă și de identitatea pe care vrea să și-o configureze.

Îl cunosc bine pe autor, de la primele irizări lirice și n-aș zice că evoluția sa în timp a fost una liniară. De unde în primul volum **Însoțitorul meu trupul** accentul cădea pe dreptul biologicului de a participa la viața sentimentală și fixa locul instinctului în ansamblul manifestărilor umane, în volumul următor, **Dosar de beatificare** este supralicitată mintea, cerebralitatea, facultatea rațională ceea ce conferă lirismului o glacialitate pedantă, astrigentă și didactică, prin invazia cunoașterii într-un teritoriu rezervat de regulă manifestărilor pasionale, sentimentale, afective.

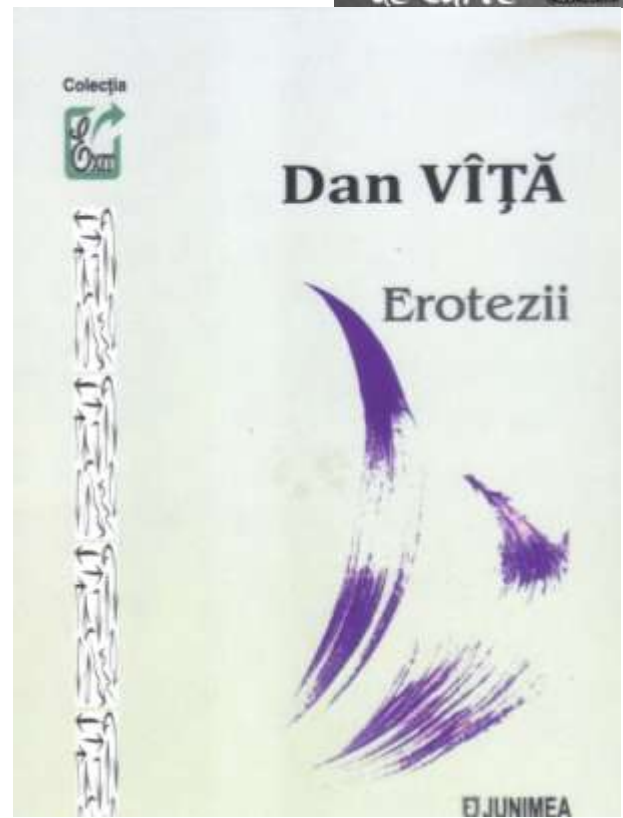
Ultimul său volum de versuri, **Erotezii** (Editura Junimea, Iași, 2021) reprezintă, într-un fel, o revenire a poetului la vechea manieră poetică, de fapt la izvorul dintotdeauna al imaginarului liric. Cel ce-a alimentat din totdeauna demersul liric de la Sapho la Baudelaire a convenit, probabil că o poezie care exonerează eroticul, dintre pretextele lirice își amputează însăși esența, rolul și menirea ei în lume și în ameliorarea umanului. Cum arată lumea și, bineînțeles omul, privită dintr-un buduar?

De vreme ce nu poate fi conceput un om fără instincte, fără emoții și fără dorinți năvalnice, el trebuie să-și găsească locul și în cadrul discursului liric.

Dumnezeu n-a creat omul rațional, ci omul cu instincte și pasiuni, rațiunea și-a asumat-o singur. Prin încălcarea interdicției divine, aceea de a nu consuma fructe din pomul cunoașterii. Prin urmare, poezia, nu cunoașterea are girul divinului și-i firesc să nu cocheteze cu știința, să nu se încarce cu cunoașterea rațională, cu epistemologia descoperirii a ceva nou. Nu degeaba se spune că poezia reclamă prezența divinului, că este respirația lui Dumnezeu pe pământ.

Revenind însă la carte. Cum arată și titlul, mereu neastâmpărat și năbădăios, Erosul este supus unui tratament poetic și împregnat de metafore plasticizante, dac-ar fi să folosim cunoscuta distincție blagiană. *și tu care erai ca fulgerul, cu haina ta/ albă, căzută ca zăpada la marginea patului/ tu, cea care ai strălucit/ în mâinile mele/ toată noaptea (tu, cea care ai strălucit în mâinile mele toată noaptea).*

Recursul la personajele biblice inflația de urmași ai lui Adam cu care este populată cartea are menirea de a

conferi discursului liric un plus de substanță, de fundament, de temeinicie. De vreme ce totul derivă din *Cartea Facerii*, de ce ar face excepție dimensiunea poetică a existenței și noianul doririlor care definește starea de lirism?

Dacă filosofia este un derivat al mirării, poezia descinde din starea de dor, din activele dorinței prădalnice care tulbură și învolutează pasional, afectiv și emoțional manifestările umanului în lume. Niciodată un om lipsit de dorințe, de opțiuni nu va putea scrie o poezie sau măcar un vers. De aici și ideea de rotunditate ce se degajă din poezia lui Dan Viță; totul pornește de la Eros - trece din teză în antiteză, se combină în sinteză - și se întoarce la Eros, așa cum scriau altădată liceenii pe carnetele lor de notații intime. Omul când se naște plânge AAA și când moare spune MOR, deci în toată viața lui, omul umple intervalul din A și MOR (AMOR).

Deși este o stare de spirit solară, tănuită sau mărturisită, iubirea nu exclude ipostaza noptatică și onirică. *Am visat că cineva ți-a tăiat părul și visul meu și mâinile mele/ umblă prin pat/ pe ulițe prin piețe și-l caută și nu-l află/ și părul tău turme de capre ce din Galaad coboară acum sunt/ rupte și ucise/ de haite de lupi, de șacali și de câini sălbatici (Am visat).*

Tot onirice și noptatice sunt și înfrigurările căutărilor febrile și pătimașe când dorințele dau în foc și neliștiile sângelui dau în clocot. *nemișcate-n întunericul nopții/ mâinile mele așteaptă/ să fie biruit de vinul somnului/ și apoi să-mi integre-n cap și să te caute, să te îmbrățișeze/ și-n zori mâinile mele aiurează și cântă (cum ochii iuditei)*

Cum se vede, poetul a revenit la tema lui preferată, cea care l-a consacrat ca pe o promisiune și

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

chiar cred că poate înnoi recuzita poetică a iubirii. O singură sugestie aş putea să-i adresez la sfârşitul acestor sumare comentarii marginale: mai multă grijă pentru finalul unei disputeri lirice. Multe din poeziile acestui volum lasă impresia de lucru neterminat, de improvizație căreia urmează să i se mai adauge ceva care-i lipseşte şi anume finalul. Or, după credința celor vechi sfârşitul trebuie să încoroneze opera. Încercați să mai adăugați ceva la poezia *Gorunul* a lui Lucian Blaga sau la *Noapte de vară* de George Coşbuc şi veți vedea că e imposibil. Lucrul este complet şi deplin împlinit. Şi-mi reprim cu voie vegheată tentația altor sute de exemple din Nichita Stănescu sau Marin Sorescu (*Eminescu n-a existat*). Se poate şi fără acest adaos final conclusiv? Se poate, dar e regretabil să lipsească tocmai esența.

Un roman aproape duplicitar

M-am apropiat greu de această carte - **Hristosul de tablă** (Editura Mantaua lui Gogol, 2021, Bucureşti) – controversată şi, cel puţin prin titlu, menită să umple spațiul dintre nihilism şi cucernicie. De fapt, lumea în totalitatea ei.

Nu sunt un habotnic, dar cred în Dumnezeu şi nu mi-a fost niciodată indiferent cum se vorbeşte despre Mântuitorul nostru, despre Fiul Omului. Ori de câte ori mă gândesc la Hristos am în vedere cuvintele lui Nicolae Steinhardt: *...cred că Hristos este adevărul. Dar şi dacă nu ar fi, l-aş alege pe Hristos fiindcă este supra-adevărul (Nicolae Steinhardt răspunde la 365 de întrebări adresate de Zaharia Sângeorzan, p. 131).*

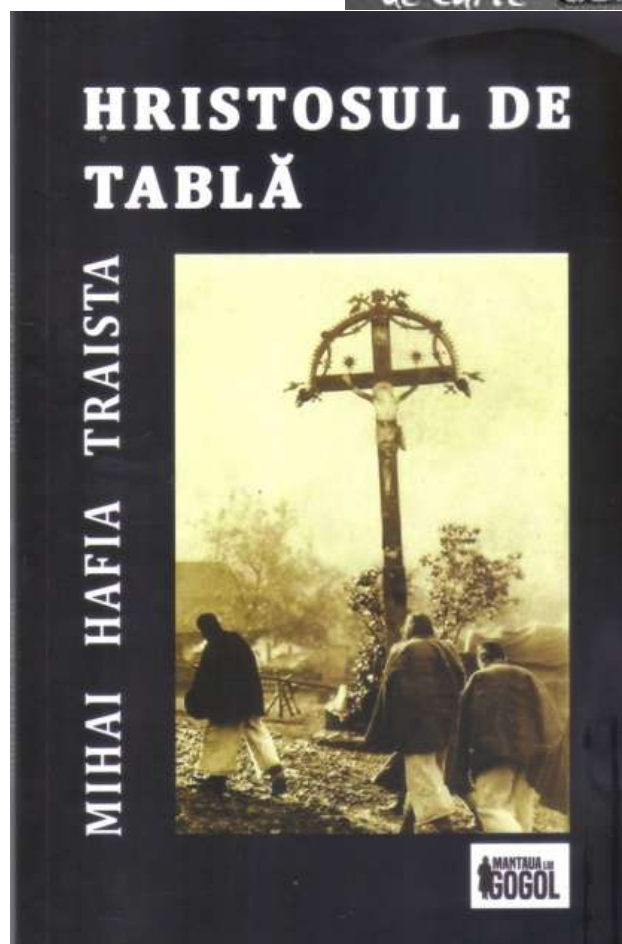
Deşi cu un titlu mai puţin obișnuit, romanul semnat de Mihai Hafia Traista porneşte de la un fapt real, de la existența unei troițe rurale, cum sunt multe în satele noastre, cu imaginea lui Hristos, pictat pe tablă, mace-rată Populat de un personaj colectiv - lumea peștișă şi pătimaşă a satului maramureşan - se detaşează până la urmă figura lui Ieremia Dragoban, un netrebnic, cunoscut ca un găinar sărăntoc, obișnuit ca sub acoperirea întunericii să dea iama prin păsările oamenilor.

Într-o noapte s-a hotărât să dea lovitura şi la coteşul evreului Kaufmann. Pentru anihilarea câinelui a luat un *boţ de mămăligă amestecat cu câlți de cânepă şi sticlă pisată. Într-o oră-două câinele trebuia să moară (p. 58).*

Era după Diktatul de la Viena şi satul maramureşan intrase sub administrație maghiară, unde se aplica riguros politica antisemită a lui Hitler. Evreii din satul maramureşan intră în panică şi caută să-şi pună averile la adăpost. Taman în noaptea respectivă Kaufmann împreună cu alți doi conaționali își ascund banii şi lucrurile de valoare la rădăcina unui gorun strâmb din Dâmbul Roşu. Ieremia Dragoban renunță la furtul păsărilor, urmăreşte din întuneric această lucrare şi peste noapte devine cel mai bogat om din sat.

A dat norocul peste el şi, în semn de mulțumire, construieşte această troiță cu Iisus din tablă.

Din Auschwitz-Birkenau nu s-a mai întors viu decât unul dintre cei trei, Iankel Feldenstein - *deținutul cu nu-*

mărul format din șase cifre - 378564 care, stupoare, găsește locul gol.

Aceasta e cartea - tonică, alertă, sprinteră şi captivantă, dar dincolo de conținutul ei ademenitor şi bine articulat trebuie să subliniem apăsător arta autorului, abilitățile sale narrative şi constructive, ideea direcționară care să confere secvențelor epice o logică, un liant, o arborescență.

Fără îndolială, avem de-a face cu un romancier bine înțelenit în noime şi principii scriitoriceşti şi cred merită să fie creditat ca o promisiune a imaginarului narativ românesc.

Constantin Vremuleț şi denunțarea răului

Iunie 2013. Constantin Vremuleț mi-a trimis pentru lectură romanul său, **Zodia maimuțelor**, apărut la Editura Saga din Cluj-Napoca în 2009. Nu căzuse tocmai bine. Aveam deja pe masă un teanc de cărți ce-şi aştepta rândul la lectură şi, de-aş fi respectat ordinea, i-ar fi venit rândul peste câteva luni, dar am nesocotit succesiunea obișnuită şi i-am acordat prioritate. Totdeauna prozatorul Constantin Vremuleț m-a interesat şi l-am supus unei lecturi privilegiate.

N-am regretat. Romanul său conține toată gama viraștilor post-decembriste ce s-au abătut peste țară şi toate derapajele ubuiești de la o evoluție normală. Nu mai spun că lectura lui m-a îndurerat şi m-a

(continuare în pag. 15)

consternat în egală măsură. Am regăsit în paginile lui explicația tuturor lufturilor și dezastrelor din România contemporană.

Ne-am obișnuit să aruncăm anatema pe adresa Uniunii Europene, interesată, chipurile, în menținerea noastră într-o situație de țară consumatoare, debușeu pentru produsele țărilor bogate din Occident, dar acuza trebuie căutată în interior, în rândul clasei noastre politice, interesată nu de produsele străine care invadează piața românească, ci de comisioanele ce însoțesc de regulă aceste contracte.

Or, romanul lui Constantin Vremuleț este o frescă a societății noastre ticăloșite, în care răul, faptele de corupție - dezavuabile în orice societate normală - nu sunt condamnate sau măcar descurajate, și proliferază nestingherit sub privirea îngăduitoare a justiției, a politicienilor, a poliției, a SRI-lui, și a tuturor instituțiilor de forță. Boala de care suferă societatea românească nu este pandemia, care va trece, ca orice molimă episodică – sigur, după ce va produce toate efectele derivate - ci propriile noastre defecte, incultura, mediocritatea tot mai agresivă, lipsa de viziune a politicienilor, disprețul pentru valoare, ignoranța arogantă, invidia între noi, și ce-i mai grav, lipsa de patriotism, absența iubirii de țară și a mândriei de a fi român.

- Vezi - îmi spunea prietenul care îmi făcuse invitația în Germania - în locuri publice vorbim românește mai pe șoptite, pentru că românii nu sunt bine văzuți în Stuttgart. Era imediat după revoluție când România era laudată peste tot pentru curajul cu care au luptat pentru democrație. Am sărit ca ars;

- Cum adică, să-mi fie rușine că sunt român și că vorbesc limba română? Dar eu ies în piața publică a

orașului și strig din toți plămânii că sunt român, și că mă mândresc cu etnia și cu limba mea.

- Lasă, mi-a spus, ai să te convingi singur.

Și m-am convins. Ceea ce prezentau emisiunile de știri ale televiziunii locale despre faptele conaționalilor mei - ajunși Dumnezeu știe cum în Germania - m-a îngrozit, m-a oripilat și m-a obligat să bat în retragere. Pentru mine, care m-am ocupat ani de zile de identitatea românească, și m-am înfiorat de seori de frumusețea firii românești, imaginile de pe micul ecran au avut efectul unui duș rece și deprimant. Nu-mi vedea să cred că românii mei - buni, blânzi, ospitalieri și cu credință în Dumnezeu, cum îi vedea Eminescu - incapabili de a produce vreun rău prin voie vegheată sunt autorii acelor crime, violuri, spargerii și tâlhării îngrozitoare. M-am întreb și atunci și mă întreb în continuare, cum de s-a stricat poporul român, cum de-a ajuns - dintr-o națiune respectată și cu mari contribuții la patrimoniul universal de valori - oia neagă a Europei cu care nu e bine să defilezi prin istorie și prin lume? Cine este vinovat de această decădere brutală și cine răspunde de această alterare a ființei românești?

Cred că abia atunci când se va răspunde la această întrebare, se va găsi și terapeutica însănătoșirii noastre.

Vasile Larco - Un porumbel pe ciutura fântânii

Nu mai știam de multă vreme nimic despre prietenul meu Vasile Larco, pe care l-am citit totdeauna cu plăcere și cu interes nescăzut. Acum, dacă mi-a trimis ultima sa ispravă livrescă, **Un porumbel pe ciutura fântânii** (Editura Cronedit, Iași, 2022), încerc să spun câteva cuvinte despre ea.

Am regăsit și în această alcătuire sărbătorească, sărbătorească prin eleganța ei, același scriitor tonic, uneori șugubăț, pehlivan și mereu pus pe șotii, dispus oricând să extragă din viață doar grăuntele satiric și să-l supună unui tratament literar, dar parcă a devenit mai serios, mai sobru și mai elaborat. A sesizat bine Valeriu Stancu în generoasa sa prefață: *autorul este ancorat într-o realitate pe care o observă cu ochi atent și adesea critic și caută s-o abordeze într-un lirism edulcorat și în cerințele poeziei în formă fixă.*

Ceea ce impresionează la Vasile Larco este abilitatea cu care aduce în tratament liric stări subiective, evenimente și întâmplări dintre cele mai variate. Nimic nu i se pare prohibit și nepotrivit pentru a fi adus în dispunere poetică. Iată, bunăoară, cum sună poezia care dă titlul cărții: *Aterizează dis-diminează/ Un porumbel pe ciutura fântânii/ În orișicare zi a săptămânii/ Chiar dacă-i vânt puternic, frig sau ceață// Privește îndelung spre coama stâniilor/ Având peisajul minunat în față/ Mesaj de pace, de-*

(continuare în pag. 16)

(urmare din pag. 15)

armonie-n viață/ Trimite-așa din zbor spre toți stăpânii// Îi ține-n plisc poetului rondelul/ Această formă fix-a poeziei/ Iar ca poștaş fidel pe-ntinsul gliei/ Așteaptă răbdător apoi gazelul/ Sonetul și-alte-asemenea comori/ Spre a le duce înspre cititori (**Un porumbel pe ciutura fântânii**).

Sigur, porumbelul și-a făcut datoria și-a ofăerit poetului tot felul de pretexte pentru o gamă generoasă de sonete și rondeluri. Rar se întâmplă ca un scriitor să nu aibă subiecte preferate. Vasile Larco este unul dintre cei puțini care ține în grații dictomul lui Pyrhon: *nu-i mai mult un lucru decât altul* și le asumă pe toate cu aceeași generozitate genuină

Îl felicit pe autor pentru aceasată nouă ispravă livrescă și aștept revenirea la vechile iubiri.

Dumitru BĂLUȚĂ

***

Fața pală ca lămâia stoarsă
cum n-a mai fost vreodată

Cetina încă miroase
în scânduri geluite bine
și pironite în formă fixă

Adierea unei invizibile aripi răpitoare
reverberând lumina cât un sămbur
și izuri de tămâie și busuioc
ca lutul ars...

Zăbava se-ntinde – pe cine sperii tu? –
asta o fi veșnicia...

Cum susură realitatea

Una câte una se scutură florile elegiei
ce ar fi fost fără final dacă ploaia
coagulată-n cristale de ghiață
n-ar zornăi pe cupola de zinc a realității
Paharelor mărunte (oricâte o fi
să sorbi pân' o fi de trezie) să le spui
bogdaproste pentru cât de nedisimulată
este damnata lor tăcere

Oh poezie boemă!

Încununată cu frunze de acantă uitată
și verva ca marea la țarm ce dă peste margini
din pahare înalte – într-un vag
neuzitat prezent nici să plângi nu-ți vine
că lumea n-o fi dreaptă chiar din sămbur
de unde pradă-i erei postmoderne
Nu-ți mai rămâne decât să asculți
cum în scoica celor mai narrative mituri
susură realitatea cu ochi de pisică sălbatică...

***

Dacă se mai găsește cineva
să întreabe ce este poezia
neapărat s-ar isca și altcineva să spună
că această alcătuire de cuvinte
nu-i decât un nimic obișnuit
cu care unii rătăciți își fac de cap
și de nu ar fi Dumnezeu
să le pună ceva har pe vârful pixului
sau pe clapele tastaturii
și-ar da ortul criticilor atotliterari
chiar de la prima lansare de carte
Totuși citiți poezie
altfel aceasta ar fi cum zeița Pax
în fața unei cetăți ruinate

Tase DĂNĂILĂ

Letopiseț de familie Însemnări din vremi apuse Editura InfoRapArt, 2015

Este un dat al nostru să ne întoarcem, totuși, destul de rar, cu gândul către portretele din umbră ale unora din oamenii adevărați care au binecuvântat prin viața lor timpul și pământul în care s-au născut și au trăit, lăsând în urma lor sămănătură de fapte bune din care să răsară rod bogat.

Un astfel de om este Mihai Baicu care și-a așezat viața într-un caiet care avea să devină o carte valoroasă de memorialistică, a căror aduceri aminte au rostul de a ne șterge praful de pe vinovata uitare de unde venim, cine suntem și încotro mergem. O carte valoroasă, savuroasă la lectură și cu folos spiritual: *Letopiseț de familie*.

Dar, este mai mult, mult mai mult, decât un letopiseț de familie cum cu modestie autorul o numește. Este o cronică de istorie vie, adevărată a unei lumi și a unor timpuri învolburate pe o întindere de aproape un secol. Mihai Baciuc s-a născut în anul 1913 într-o binecuvântată familie de țărani răzeși din satul Bălăbănești din nordul județului Galați unde și-a trăit copilăria până a trebuit să plece în vraștea lumii pentru a-și rostui destinul. *Eram opt copii și tot pământul părinților noștri era de două sute de prăjini. Parte din el, cu râpe și deal, era slab productiv. Cu ce ar fi putut înzestra ei trei fete și cinci băieți? Ba să le mai rămână și lor pentru bătrânețe? S-au gândit bine părinții că, atunci când s-au ivit prilejuri, să nu le pună opreliști. Și așa s-a făcut că dintre cei mari, au plecat din sat care încotro li s-a oferit.*

Când părăsim casa pârintească, este prima noastră risipire... spune scriitorul Petre Rău și știe ce spune că și el a trăit până în adânc această primă risipire.

Schematic privind, romanul este structurat pe capitole distincte începând cu istoricul satului, descrierea arborelui genealogic, a tradițiilor venite din străvechi timpuri, relațiilor social-umane, vrăjmășiile politice urcând pe firul timpului și al vieții unde autorul a plecat la școli îndurând umilințe, discriminări, condiții extrem de grele, la limita sub existenței, a sărăciei. Erau timpuri grele ce par astăzi incredibile pentru tineretul de astăzi atât de ignorant, crescut într-un libertinaj de neînțeles pentru omul cu dreaptă măsură.

Destinul autorului, ca de altfel al tuturor copiilor de țărani din acele timpuri s-a aflat sub semnul nevoilor, al asperităților morale și politice pe care au trebuit să le îndure. Viața era o adevărată luptă și nu la modul figurativ. Iar autorul a știut să imprime în substanțe narative atemperaturii arderii sale, retrăindu-și trecutul căruia i-a dat o robust și bună alcătuire literară.

O istorie a unor timpuri la care nu a fost un martor în expectativă ci contopit în vremuri pe care, dintr-o datorie de conștiință nu vrea să le lase duse de vânturi în ceața trecutului în ceața uitării: *Am scris în acest caiet și*

gânduri și amintiri despre satul meu, despre familia mea și despre mine... Dacă le vor citi copiii și nepoții mei și le vor socoti că sunt vrednice de a fi știute, le vor transmite copiilor și nepoților lor.

Cum să nu fie vrednice de a fi știute nu doar de copiii și nepoții săi ci de fiecare dintre noi pentru că aceste însemnări nu sunt doar o cronică a propriei sale familii ci, prin empatie, o cronică a fiecărei familii cu rădăcini în satul românesc, sunt pagini de istorie vie, palpantă.

Așa cum precizează într-o cuprinzătoare și sensibilă prefață poeta Cezarina Adamescu: *Mihai Baicu nu analizează doar starea familiei sale ci un întreg fenomen social-politic, moral și cultural educațional existent în satul lui, Bălăbănești și, prin extensie starea satului românesc de după primul război mondial, adică la începutul secolului XX.*

Copil sărac dar iubitor de învățatură și cu sufletul virgin, după absolvirea școlii primare în satul natal, urmează cursurile Liceului Ștefan cel Mare din Tighina unde avea o soră mai mare căsătorită apoi, ajutat de un alt frate aviator absolvă școala militară urcând până la gradul de colonel de vânători de munte, luptă pentru apărarea gliei în război unde este rănit, trebuind să devină rezervist încă la o vârstă când ar mai fi putut activa.

Căsătorit cu o profesoară din Abrud, ajunge în inima Ardealului, are doi copii care duc mai departe povestea acestei frumoase familii de adevărați oameni, de adevărați creștini.

Descrierea pare simplă, dar câtă trăire, câtă emoție, câtă suferință, câtă trudnicie și în final, ca un corolar peste toate și împliniri și satisfacții morale cu care autorul ajunge la amurgul vieții în anul 1994 când coboară din această lume pe care a iubit-o cu bunele și mai puțin bunele ei pentru a urca în alta poate fără rele.

Pe lângă faptele sale bune și frumoase Mihai Baicu a lăsat lumii și pe cei doi fii, pentru a le duce mai departe moștenire cea mai de preț cumsecădenie, curățenie sufletească, gândirea curată, dragostea de oameni, credința și numele. Din păcate, unul din ei și-a urmat și el tatăl în ceruri. A mai rămas fiica sa, Mihaela Liliana Popa (Baicu), vrednică urmașă demnă de respect și laudă pentru că cinstește memoria tatălui său făcând ca însemnările din caietul său să devină o carte, scrisă cu talent, plăcută la lectură, de interes și de trebuință urmașilor săi și nouă.

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

Mihai Baicu, copilul sărac care a plecat în lume luând nu doar pe tălpi ci, în sufletul său țărâna pământului pe care s-a născut, amintirea copilăriei, a oamenilor și locurilor, fiindu-i alean pentru ostoirea dorului.

Am scris aceste modeste aprecieri despre un om pe care nu l-am văzut niciodată dar prin cartea sa de memorii parcă l-am cunoscut dintotdeauna. Rod al meditațiilor sale asupra atât de complexe și neprevăzutei ființe umane *Le-topiseșul de familie*, devine un veritabil cod și îndreptar moral, o carte în care ne găsim când ne căutăm pe noi înșine.

SAUDADE - Violeta Daniela Mândru

Intrarea în lumea literară a scriitoarei **Violeta Daniela Mândru** se constituie, prin diferite aspecte, mai puțin obișnuită. Aș zice chiar singulară în contextul cultural zonal. Acum doi ani, era total necunoscută nu doar cititorilor ocazionali ci și celor din interiorul fenomenului literar.

Fără a-și exersa abilitățile în scrieri de o mai restrânsă întindere – eseu, nuvelă – a debutat cu romanul autobiografic *Secretele Magnoliei* într-un mod aproape triumfal, surprinzând publicul cititor și devenind dintr-o dată cunoscută și recunoscută în peisajul literaturii. Ca prim cititor al romanului am făcut atunci aceste considerații: **Violeta Mândru a devenit nu doar un autor de carte ci o scriitoare în înțelesul deplin al cuvântului. Secretele Magnoliei este o carte care poate sta pe primul raft al literaturii fără să roșească. O grea povară pentru autoare pentru că o obligă: dacă ești astăzi bun, mâine trebuie să fii și mai bun.** Succesul nu a îmbătat-o. Nu i-a creat ifose și nu și l-a așezat la butonieră. Conștientă de potențialul său creativ și-a asumat această **grea povară** și a trecut la o nouă trudnicie, la un nou travaliu. Pentru că, scrierea unui roman asta este: un travaliu. Dar, un dulce travaliu.

La exact doi ani, iată, vine pe câmpia literară cu un nou roman, cu un titlu oarecum enigmatic, *Saudade*. Un cuvânt portughez care nu are un sinonim direct în lexicul românesc, într-o traducere liberă însemnând **dragostea care rămâne... dor de amintirile trăite**, cum, cu eleganță autoarea ne oferă această explicație.

Și acum, câteva considerații, desigur subiective, despre acest roman. Firul narațiunii este de personajul central **Matei**, un profesor de geografie, intelectual stilat, cultivat, sensibil, crescut însă într-un orfelinat care și-a pus amprenta definitivă pe devenirea sa sub aspect psihologic, de formare a personalității. Visul său a fost să își alcătuiască ceea ce i-a lipsit în copilărie, o familie, să iubească și să fie iubit, să își trăiască intimitatea. Se căsătorește cu **Ioana**, o colegă de studenție, au împreună două fetițe, ceea ce părea un ideal împlinit. Dar, viața nu este lină, are multe hățșuri. Profesor la o școală comunală din județul Constanța, conștient de potențialul său profesional, aspiră la performanțe. Se înscrie la un concurs în domeniul turismului organizat de Fundația Freedom la Veneția, pe care îl și câștigă. Aici o întâlnește pe frumoasa **Diana**, pe care o purta demult în visele sale, iubire care le va bulversa destinul. Fiecare își avea propria familie și, pentru ca urzeala acțiunii să fie mai complicată, era chiar soția bunului și poate singurului său prieten din copilărie.

Violeta MÂNDRU

Saudade

JUNIEA
LENDIN

Revenind în țară, cu aura succesului dobândit, este popularizat în presă, i se acordă relative onoruri care se vor întoarce ca un bumerang în destinul său. O colegă frustrată, îi face un denunț de plagiat și este anchetat și înlăturat din învățământ. Foștii colegi de cancelarie jubilează iar el își duce cu greu dar cu demnitate această umilință. Se dovedește a fi un denunț mincinos, câștigă în instanță, este reabilitat dar, rămâne marcat de situație. Acțiunea se desfășoară în două planuri: între **Constanța și Galați** unde revine frecvent în orașul copilăriei pentru a re trăi amintirile copilăriei cu prietenul său, dar mai ales împins de jarul din sufletul său, dragostea pentru **Diana**.

Acțiunea capătă tensiuni, iar acestea se răsfâng între cele două familii. Raporturile de cuplu familial mocnesc în spatele unor aparențe de relații destindere. Între **Matei** și soția sa, **Ioana** relațiile devin formale, instinctul său subtil de femeie simte iar între ei se creează **depărări mari numite singurătăți**, precum și între **Ștefan** și **Diana**. Numai că, **Ștefan**, om pervers cu dublă personalitate, sub masca unei prietenii sincere acționează prin mijloace josnice pentru compromiterea lui **Matei**. Îi bagă prin șantaj în suflet o a treia persoană, pe **Laura** cu care are o aventură de o noapte și, ca efect devine tatăl unui băiețel. **Laura** moare după nașterea copilului.

Pe acest fond al tensiunilor **Diana** face o comotie și, ochii lui **Matei** suportă tabloul de o tristețe nemărginită de a o vedea stingându-se.

Copilul rezultat din aventura lui **Matei** cu **Laura** este primit cu duioșie în familia sa, cu surprindere dar și cu dragoste. Destinul lor, aflat pe buza prăpastiei intră într-o nouă fază, a normalității.

Tocmai el, copilul devine motivul salvator al familiei. **Ioana** își așeză suferința ajunsă la marginele suportabilului într-o tristă, cuprinzătoare, explicativă scrisoare. Descrierea este schematică și pe cât posibil simplificată. Romanul însă are darul de a ține captiv cititorul, de a nu-l lăsa să întrerupă lectura. Scris cu talent literar, cu implicare tempe-

(continuare în pag. 19)

ramentală, bine dozat, incită la lectură participativă și plăcută. Prezentarea se face folosindu-se narațiunea, descrierea, divagația, comentariul explicativ. Uneori se introduc secvențe reflexive interesante asupra existenței și a destinului personajelor. În definirea personalităților autoarea nu insistă doar pe descrierea portretului fizic ci, mai ales pe portretul moral, psihologic al personalităților.

Desfășurarea acțiunii este bine condusă pe întregul ei, iar tensiunea are un crescendo accentuat pe măsură ce intrăm în miezul romanului. Descrierea, dialogul sunt mănute cu pricepere de scriitoare.

Autoarea strecoară în descriere, în dialog informații interesante de cultură generală având capacitate de a surprinde de atmosfera specifică ambientului.

Din text se desprinde ideea fundamentală, ideea mesaj că relația dintre bărbat și femeie, de familie, trebuie să se bazeze pe sinceritate, pe demnitate, pe sacrificiu în iubire. Intriga și subiectul sunt construite pe motivul universal al iubirii interzise și de aici tragicul situației. Dragostea este surprinsă în diferite ipostaze, de la condiția ei ideală, pură, până la erosul carnal ce se constituie ca o condiție a împlinirii personajelor. Textul, prin dimensiune, prin amploarea acțiunii, prin diversitatea conflictelor, prin personajele colaterale, prin multitudinea de episoade, dau prin amănunte iluzia vieții reale.

Credem că avem un roman de graniță între realitate și ficțiune. Dacă autoarea a plecat de la o realitate cunoscută este evident că stăpânește bine arta de a da realității expresie literară.

Iar, dacă este un roman de ficțiune și își găsește corespondentul în realitate este dovada că autoarea cunoaște și înțelege lumea în care trăiește, că știe să se raporteze și să empatizeze cu ea. În concluzie **Saudade** este un roman modern de factură intelectuală, de introspecție în destinul și psihologia personajelor.

Complex, grav, cu probleme existențiale fundamentale, axat pe eterna dramă a iubirii, văzută ca izvor a fericirii și nefericirii, a împlinirii și suferinței, a disoluției spirituale și morții ființei.

Prin această carte, autoarea reabilitează romanul de dragoste, căzut în desuetate datorită numărului mare și fără substanță emoțională echilibrată de cărți și autori fără virtuți literare.

Subscriem, întru totul la succinta, dar bine conturată referință critică a scriitorului **Dan PERȘA** de pe coperta cărții: **Romanul Saudade pare scris ca să neli-niștească... Prin el scriitoarea se dovedește o exploratoare. A iubirii mai ales. Caută să înțeleagă ce este dragostea și constată, în final, că acest sentiment procură, mai mult durere.**

Publicul cărui i se adresează acest roman este unul larg, incluzând toate vârstele – adolescenți, tineri, maturi vârstnici – de diferite nivele de cultură și ideologie pentru că dă informații și pătrunde în zonele abisale din ființa personajelor.

Citiți această carte scrisă cu talent, pentru că veți avea bucuria unei lecturi plăcute, instructive și cu folos spiritual. **Pentru că orice carte citită, este o putere în plus.**

Vasile Dan MARCHIȘ

MEDITAȚIE EXTREMĂ

Îngerul meu păzitor văzându-mă supărat a rostit:

"Te-ai abătut de la rostul tău?"

Am răspuns:

Cu ce nu am așteptat muza...?

Până atunci n-am văzut un înger să-și apropie aripile ca două semne, unul de întrebare și unul al exclamării apoi a continuat așa:

"Vezi mulțimea din fața ta?"

Toți aceștia

așteaptă un verdict din partea lui Dumnezeu pentru faptele lor!

Stai și tu la rând să-ți auzi verdictul!"

Mai mult decât atât văd gramatica destinului ca pe o festivitate completă

cu verbe și complimente postate pe toate planurile,

lângă care în fața mea

medici, profesori, juriști,

clerici, cercetători din diferite domenii

așteptau într-un rând imens

să audă un verdict din partea Domnului

referitor la faptele lor.

Doream să scriu ceva acum în ultimă instanță cum aș ridica muza

pe un tron de cuvinte de aur...

Dar ce pot scrie în lipsa muzei?

Descurajat încerc să ies din plan

ca un substantiv neobișnuit exclus din gramatică

din criza de verbe

și pus pe lista de rezervă a acesteia

în așteptarea unei eventuale minuni,

când cea care a ieșit de la Dumnezeu

era însăși muza care a vociferat spre mine:

"Am fost la Dumnezeu

spre a prezenta scrierile tale pentru care

m-am temut că Tatăl Ceresc

va da cu tine și cu mine de pământ deoarece

ai scris lucruri ireale

nu exact cum s-a făcut cerul și pământul

cu tot ce-i pe el,

dar Dumnezeu a motivat în fond

și la urma urmei

că dacă nu ești astrolog nici istoric

sau geograf, ori cleric sau medic

ori cercetător din alte domenii

ci scriitor,

ai motive scuzabile

să scrii până și basme chiar și despre El!

Plus de asta, cu sau fără tine

în fața Tatălui Ceresc

poeziile tale au aceeași trecere!"

Adi G. SECARĂ

Calibrul colibri

Femeia în negru fotografia pasărea colibri
inima tăiată în două zburând cocoș fără cap
pasărea paradisiului
căzând în păcat
și alte păsări mai fotografia
femeia neagră
dând din aripile ei
ca doi ochi la fel de negri
prinși în capcana genelor

femeia
dându-și șah picioarelor albe
lângă o scenă pe care nu se juca nimic
fiindcă îngerii stăteau cu plasele de prins
fluturi, colibri și cuvinte

și nici un fluture nu mișca
nicio colibri nu zumzăia

doar un cuvânt
chemă femeia în negru la el
și ea se strecură
fără aparatul foto
în acel cuvânt generos

tragedie

repede șters
de un înger harnic
care scrijeli pe lumina unui blitz
doar

iubire

atunci toate păsările colibri din lume
au devenit doar una singură
uriașă
inexplicabilă
fantasmagorică
dând din aripi a comedie

***

Prașila care n-a fost

dragostea asta de paralitici/ de oameni fără mâini
și picioare/ de orbi rătăciți în memoria lui borges/
ori într-un deșert mai mare ca sahara// rațiunea
țesând ca un păianjen/ legi noi ale iubirii/ în care
se învie și lemnul copacului care a visat crucea
arhivarul crezând că iubirile nu se omoară unele
pe altele

**Pentru un totdeauna
mic**

Nu, nu îmi spune dacă sunt sau nu
Întreg
Dacă te văd în orice film, orice videoclip
dacă atunci când citesc o carte
te citesc pe tine

Mai spune-mi că nu noi am inventat asta
că noi ne cunoaștem din alte lumi
alte vremuri
alte cărți

Mai dă-mi mâna de parcă mi-ai fi dat-o
vreodată
și mușcă mâna care te mângâie
cu dragoste
de parcă te-ar fi mângâiat vreodată

Roagă-te și tu să rămână
o poveste frumoasă
despre cei doi care s-au iubit
și nu a știut nimeni

Cum nu s-a terminat vreodată
o nuntă imposibilă
dintre un gând de-al meu și un mesaj pe fb

O iubire în stare pură
cântând despre femeia care aproape a
mers pe ape
și bărbatul care și-a făcut aripi
din pielea ei

Și dintr-un sărut
un balon
în care sufletele lor s-au întâlnit
Pentru un totdeauna
mic
și de neînțeles

*

Și poate acum vei înțelege vânătorii
care plecau fără speranțe
de supraviețuire
în safari de dragoste nebună
în căutarea fiarelor de totdeauna
mici, dar nemuritoare

*

și-acum,
fenomenologia
iubirilor mici
cât big bangul:

*

Cineva a scris pe un perete:
„Vreau absolut totul. Să nu rămână nimic
din ce nu a fost vreodată al meu. Și nu-mi
voi cere iertare, nu vor exista spovedanii
sau regrete. Voi fi doar eu, în stare pură.”

(din volumul aflat sub tipar

Brut/Us sau A șaptea metafizică a muzelor)

Ștefan ANDRONACHE

**O scrisoare a lui Mihai Ralea
adresată lui Ion Petrovici**

Mihai Ralea (1896 – 1964) s-a afirmat ca eseist, filozof, psiholog, sociolog, om politic și diplomat. El a debutat ca profesor la Universitatea din Iași și a fost directorul prestigioasei reviste „Viața românească”. A fost ales membru al Academiei Române.

Ion Petrovici, viitorul filozof, logician, scriitor și om politic, pe vremea când funcționa în calitate de conferențiar, cu o conștiințiozitate de-a dreptul exemplară, la Universitatea ieșeană, a avut șansa să descopere și să promoveze cu deplină satisfacție „o pereche luminoasă de absolvenți” și „cu perspective dintre cele mai frumoase”: Petre Andrei și Mihai Ralea. (Ion Petrovici, „De-a lungul unei vieți”, Amintiri, Editura pentru Literatură, București, 1966, p. 417.)

După ce Mihai Ralea și-a susținut doctoratul la Paris, mai târziu, Ion Petrovici, care predă, din anul 1912 și „Istoria filozofiei moderne și logica” la Universitate, l-a „numit, fără întrerupere, asistent la catedra” sa, pentru a

Mihai Ralea, portret din perioada interbelică

se ocupa de seminar. Din 1923, el a devenit conferențiar la „Pedagogia socială”. (Ibidem, p. 419.) În cele din urmă, prin 1925, Mihai Ralea ajunsese chiar profesor de Psihologie și Estetică, motiv pentru care I. Petrovici avea să se mândrească, amintindu-și, peste timp, că „introdusese, în Universitate, un element de reală valoare”, ce avea să se afirme ca eseist, filozof, sociolog, dar și ca scriitor în cadrul revistei lui Garabet Ibrăileanu unde publica permanent: „recenzii, polemici, informații sau critici literare” (Ibidem, p. 420).

Ion Petrovici, pe vremea când era ministrul Culturii Naționale

Cum ființa în Partidului Poporului al lui Al. Avarescu, profesorul Ion Petrovici, ajunge din 14 iulie 1926, în fruntea Ministerului Instrucțiunii Publice. Preocupat fiind de îmbunătățirea calității învățământului universitar din țară, i-a solicitat și lui Mihai Ralea, fostul său colaborator de la Iași, să-i schițeze câteva idei cu scopul de a le valorifica în demersul său imediat.

Cu mai mulți ani în urmă, cercetând mai multe documente referitoare la istoria orașului Tecuci, precum și a personalităților acestuia, am descoperit, printre altele, și o misivă a lui Mihai Ralea adresată, spre sfârșitul lui decembrie 1926, Ministrului Ion Petrovici de la București. (Biblioteca Națională a României, „Colecții speciale”, fd. St. Georges, P.XLVIII/1, f. 54.)

Mihai Ralea, autorul scrisorii, îi comunica fostului său profesor că a încercat să dea curs liber propunerii sale, venite de la minister, motiv pentru care a ținut să se consulte și cu câțiva studenți. Din acest motiv, îi comunică, în mod punctual și cât se poate de sumar, concluzia la care au reușit să ajungă în urma discuțiilor purtate deopotrivă.

După ce, în prima parte, își exprimă opțiunile studenților pentru „studii și cariere alese”, primând, în ordine, științele practice, dreptul și medicina, la punctul al treilea dezvăluie și opțiunile de lectură ale acestora. Bineînțeles că trinitatea „Ionel Teodoreanu, Rebreanu, Sadoveanu”, figurează printre „autorii preferați”. „În afară de versuri”, tinerii „nu citesc decât literatură și aceea tradusă în biblioteci populare [referirea vizează, în special, formatul de buzunar al cărților, n.n.]”.

(continuare în pag. 22)

Desigur că alte informații, ceva mai detaliate, privesc „ideile filosofice și religioase”. Tinerii „gândesc puțin” și încearcă să „afișeze dispreț pentru idei generale”, fiind mai mult interesați doar de fapte. Aceștia se arată, totuși, îngrijorați de o „renaștere a misticismului”, „noțiunile de viață, tinerețe, entuziasm”, atât de specifice lui „homo faber”, înclinând, mai degrabă, spre „un fel de bergsonianism popular”. Doar studenții de la Filozofie se află sub influența raționalismului. Cât privește „religiozitatea”, aceasta fiind de „ordin pragmatist”, de la o vreme, se „întrebuințează ca armă politică contra antisemitismului” [lucru ce avea să se și întâmple nu peste mult timp, n.n.].

În fine, succinta intervenție se încheie cu „ideile politice și sociale” care nici nu aveau cum să treacă neobservate, nu numai de profesorul Mihai Ralea, ci și de către studenții cu care se întreținuse. Iată mesajul comunicat Ministrului Ion Petrovici: „Domină naționalismul șovin și intolerant. Socialismul și democrația au puțini adepți. Cei de la orașe, par a înclina chiar către fascism, deși această mișcare nu e prea bine desenată”. Tinerii studenți ieșeni continuă să etaleze un „materialism practic, dezinteresare pentru intelectualitate, lipsă de curiozitate” (Idem.), afirmații deloc îmbucurătoare pentru perioada ce avea să urmeze.

Așadar, Ministrului Ion Petrovici i s-a înfățișat un portret al tinerilor ieșeni, precum și ale celor din alte instituții dacă fuseseră contactate, nu îndeajuns de satisfăcător, din care motiv, el avea să recurgă, ulterior, la o îmbunătățire importantă a sistemului universitar românesc.

[Conținutul scrisorii:]

Redacția revistei „Viața românească”
lași, str. <V.> Alecsandri, <nr.> 3

Mult stimat D-le Petrovici,

Am întârziat câteva zile cu ancheta pe care mi-ați dat-o, fiindcă am voit să procedez și eu, ca și D-stră, decentralizându-le. Am chemat câțiva studenți și am stat de vorbă. Din discuție și alte impresii de ale mele vă comunic următoarele:

1) Studiile: Cei mai mulți merg la științe și drept. Apoi vine medicina.

2) Carierele alese: Sunt în raport cu studiile, în general sunt căutate cele practice: politehnica, știința (chimia și electricitatea), dreptul. Fetele merg mai mult la medicină.

3) Autorii preferați: Ionel Teodoreanu, Rebreanu, Sadoveanu. În afară de versuri, nu citesc decât literatură și aceea tradusă în biblioteci populare.

4) Idei filosofice și religioase: Gândesc puțin. Afișează dispreț pentru idei generale. Îi interesează mai mult fapte. Se observă // totuși o renaștere a misticismului cu respectul noțiunii de viață, tinerețe, entuziasm. Un fel de bergsonianism popular. La studenții în filozofie are a se menține prestigiul raționalismului. Religiozitatea e de ordin pragmatist: lipsiți de credință propriu-zisă, o întrebuințează ca armă politică contra antisemitismului.

5) Idei politice și sociale. Domină naționalismul șovin și intolerant. Socialismul și democrația au puțini adepți. Cei de la orașe, par a înclina chiar către fascism, deși această mișcare nu e prea bine desenată.

REDACȚIA REVISTEI
„Viața Românească”
1931
Str. Alecsandri 3

1926

Mulțumesc foarte mult pentru ancheta pe care mi-ați dat-o, fiindcă am voit să procedez și eu, ca și D-stră, decentralizându-le. Am chemat câțiva studenți și am stat de vorbă. Din discuție și alte impresii de ale mele vă comunic următoarele:

1) Studiile: Cei mai mulți merg la științe și drept. Apoi vine medicina.

2) Carierele alese: Sunt în raport cu studiile, în general sunt căutate cele practice: politehnica, știința (chimia și electricitatea), dreptul. Fetele merg mai mult la medicină.

3) Autorii preferați: Ionel Teodoreanu, Rebreanu, Sadoveanu. În afară de versuri, nu citesc decât literatură și aceea tradusă în biblioteci populare.

4) Idei filosofice și religioase: Gândesc puțin. Afișează dispreț pentru idei generale. Îi interesează mai mult fapte. Se observă // totuși o renaștere a misticismului cu respectul noțiunii de viață, tinerețe, entuziasm. Un fel de bergsonianism popular. La studenții în filozofie are a se menține prestigiul raționalismului. Religiozitatea e de ordin pragmatist: lipsiți de credință propriu-zisă, o întrebuințează ca armă politică contra antisemitismului.

5) Idei politice și sociale. Domină naționalismul șovin și intolerant. Socialismul și democrația au puțini adepți. Cei de la orașe, par a înclina chiar către fascism, deși această mișcare nu e prea bine desenată.

Scrisoarea lui Mihai Ralea către Ion Petrovici pag.1

Tinerii ieșeni etalează un „materialism practic, dezinteresare pentru intelectualitate, lipsă de curiozitate”. Profit de această ocazie ca să vă urez de sărbători, D-stră și D-nei Petrovici, cele mai sincere urări de prosperitate și sănătate!<!

Cu prea devotate sentimente,
Al D-stră M. Ralea

Scrisoarea lui Mihai Ralea către Ion Petrovici pag.2

În general, materialism practic, dezinteresare pentru intelectualitate, lipsă de curiozitate.

Profit de această ocazie ca să vă urez de sărbători, D-stră și D-nei Petrovici, cele mai sincere urări de prosperitate și sănătate!<!

Cu prea devotate sentimente,

Al D-stră M. Ralea

Lucia PĂTRAȘCU

Domnița NEAGA CÂNDVA, ÎN ARCADIA...

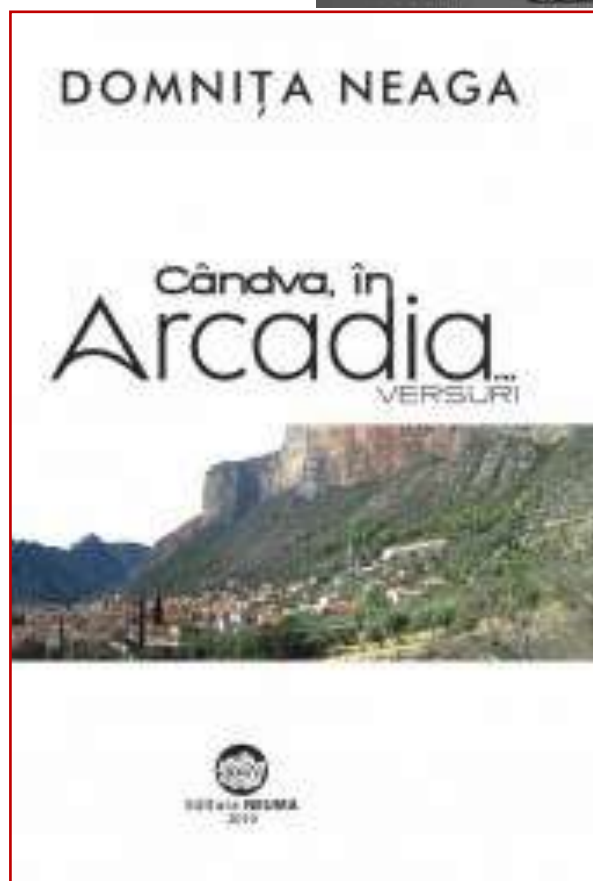
Volumul de versuri „*Cândva, în Arcadia...*”, semnat de profesoara **Domnița Neaga**, (Florica Neaga), publicat la editura *Neuma* în anul 2019, cuprinde în cele 122 de pagini un număr de 85 de poeme circumscrise unui areal de tandrețe și rafinament, umor pe alocuri, cu care autoarea țese extensii în cele trei dimensiuni ale timpului (prezent, trecut și viitor). Volumul este împărțit în patru părți, fiecare având un subtitlu specific și reprezentativ, semnificativ: *Tăcerea îngerilor; Fascinația lumilor intermediare; Risipiri tranzitorii; Arcadia din suflet*, ce aduc o bogăție a înțelegerilor unui traiect de viață închinat cuvântului.

Domnița Neaga a publicat până la data apariției acestui volum alte cinci cărți de poezie (*Noaptea ploilor acide*, 2000; *Călător spre Crucea Sudului*, 2002; *Muntele din vis*, 2013; *Floarea de lotus*, 2016; *Toamna, ca o fregată*, antologie de autor, 2017), un *Mic ghid ortografic* (în colaborare cu Gheorghe Sarău, 2002), respectiv un volum de cronici literare (*Lecturi în lumină*, 2018), toate fiind receptate favorabil de critica literară.

Fiecare om poate purta în suflet o mică Arcadie, un tărâm idilic, în care o parte din biografia proprie s-a simțit ca într-un un rai aducător de fericire deplină, cu oameni speciali, cu locuri minunate, cu un moment irepetabil, trăit cu maximă bucurie. Este povestea despre care poeta Domnița Neaga vorbește cititorilor săi în aceste poezii. Aflată „*rătăcitoare pe tărâmurile fermecate ale poeziei*”, așa cum ea însăși se confesează, poeta călătorește în Arcadia sa, adună frumuseți și bucurii senine și le oferă acestora adelfic încununare cu sentimentele sale.

Știind că viața este doar o trecere: „*Pe țărnul meu cu suflet nepătat, / Aștept să îmi trăiesc vremelnicia...*” (*Văpăi*, pag. 89), autoarea consideră că ideală este încercarea de a se autodepăși: „*Un scurt popas pe-o stâncă de granit / Un zbor înalt, apoi, cum îmi e firea.*” (idem). Dar nimic nu se va putea materializa, fără a reconstitui un timp ce ar putea contribui la întregirea bilanțului sufletesc.

Interesant cum un volum de poezie, poezie bună, de altfel, poate deveni o poveste autobiografică, spre care poeta privește „...*peste umăr cu senitătate.*” (*Demult*, pag. 64), ca spre un mini bildungsroman (dacă ar fi în proză!), în care viața și-a pus amprentele decisive. Sau un poem întreg, cât o viață, bogat înzestrat, fragmentat numai de titlurile poemelor cuprinzătoare. Acesta începe cu prezentul, trecutul apropiat și poposește apoi în amintirile din satul natal, în Arcadia din suflet: „*Gândul meu se-ntoarce acasă, între ierburi, pe-o colină, / ... // Picură deasupra noastră o poveste de lumină, / În credința strămoșească, blândă flacăra divină; / Ne dă forță, ne-ntărește, ne adună-n matca ei, / Să trăim*

cumva fiorul crângului cu flori de tei...” (*Hrănim o iluzie*, pag 111).

Toată poezia Domniței Neaga este o explozie de căldură și lumină. Versuri consistente, cu o prozodie armonioasă, perfectă, ori poezie modernă, cu vers liber, fără chingile regulilor prestabilite, curg dezinvolt, desprinse din lejeritatea unui condeier deprins cu regulile jocului. Iar tematica versurilor, chiar dacă poate fi neașteptat de variată, poartă o rigurozitate. Dacă, împreună cu cititorul am analiza doar tema iubirii, de exemplu, am putea descoperi aproape toate dimensiunile acesteia existente într-o poveste de dragoste. Iată, iubirea de început, cu forma sa suavă: „*Eram atunci doar un copil nebun, / Visând frumos în triste colivii.*” (*Salcâmul*, pag. 65); iubirea de mai târziu: „*S-a îndrăgostit ca o adolescentă...*” (*Fântâna seacă*, pag. 66); erotismul delicat mascat în versuri expresive: „*Clocot în plexul solar / Și apoi, explozia...! / ... / Iar, în palmă, / Doar arșița blândă, / Semn discret / Că am fost...*” (*Întâlnirea*, pag. 62); dezamăgirea unei incompatibilități sentimentale: „*O întrebare amenință / Între noi, totuși, / Ca o ghilotină: / Cum de s-a ajuns / Ca tu să fii tu, iar eu / Să fiu eu, / Fără să ne asumăm niciunul / Vreo vină?*” (*Asumare*, pag. 75); deznodământul trist: „*Ei sunt câini de câini, / Care ne-au lătrat / Și ne-au mușcat, / Reușind, în final, / Să ne biruie. // Tu acolo, singur, / Eu, aici, singură... // Doar ei, în haită...!*” (*Forțe inegale*, pag. 78); despărțirea inevitabilă: „*Depărtându-mă, / Duc la piept ascuns, / Ulciorul cu apă vie, / Să-mi țină de sete / Tot drumul, prin pustiu, / Până la capătul /*

(continuare în pag. 25)

Olimpia MUREȘAN

ÎN BRAȚELE LUMINII
de RADU BOTIȘ & GENTIANA MUHAXHIRI

MOTTO: „Lumea se înțelege cel mai bine prin sufletul poetului”

Cartea cu titlul de mai sus apărută la editura AmandaEdit în colaborare cu Uniunea Culturală a Albanezilor din România în anul 2022 este recomandată de revista „Mărturii Maramureșene” - revistă de cultură, tradiție și atitudine civică și este o carte reprezentativă a literaturii româno-albaneze, mai ales prin legăturile sufletești care se realizează între scriitorii români și cei de peste hotare, în cazul acesta prin traducerea făcută de Baki Ymeri.

Coperta cărții înfățișează o pană (simbolul scrisului), penița scriitorului și-o călămară medievală ce unește „două limbi, două țări, două popoare și două culturi.” Volumul de poezii dar și de meditații filozofico-religioase creează o punte de legătură între poeta Gentiana Muhaxhiri din Republica Kosova și maramureșeanul preot-poet Radu Botiș din Ulmeni, România.

După ce se realizează profilele literare a celor doi scriitori se publică selecții din scrierile reprezentative ale autorilor, dar și referințele critice cu privire la acestea. Reținem doar câteva:

Vasile Hatoș: „...de aceea poezia lui Radu Botiș atinge stări mistice, pentru că este în căutarea absolutului! Trăiește din plin stările sufletești, ajungând la un dialog lăuntric, dialog al cunoașterii de sine. Parcă o voce lăuntrică îi spune că fericirea vine dinlăuntru, nu din afară!”

Cezarina Adamescu: „Poezia sacră trebuie citită cu dioptrii sufletești, foarte rare. Lumina înghite orice urmă de pată, rămâne un alb-infinit, un alb de ivoriu, un alb absolut scufundat în alb absolut, strălucitor și cald, care te învâluie blând în mantaua de roze. Te vindecă de orice prihană, de orice pricină. Îți alină durerea. Te întemeiază pe trei mari virtuți: Credința, Nădejdea, Iubirea...Poezia lui Radu Botiș este o asemenea mir-ungere, cu uleiul cel sfânt, cu care vom fi atinși pe mâini, picioare și frunte, la ungerea de pe urmă, cu efectul unui sacrament care te apără, te întărește, te îndeamnă să-ți asumi Crezul creștin.”

Ilustrative sunt versurile din creația poetului Radu Botiș: „Regalitatea binelui / Cu sufletul / Pe talerul vremii,

/ Clipei, zilei, aproapelui, / Sumtem / Chipul nepieririi” (**Regalitatea binelui**); „Săraci, o prea săraci am fi / De n-am avea o călăuză a noastră, / E prea puțin o pasăre măiastră - / Căci, cu nimic nu poți asemui / Această carte reînviind istorii, / Balsam vindecător și fără de pereche, / Mai nouă parcă atât de veche / Scriptura Sfântă, urcușul spre glorie” (**Lumina Cărții Sfinte**); „Nu nouă Doamne, Glorie, nu nouă / Doar numelui Tău Veșnic și Prea Sfânt!” (**Nu nouă Doamne, Glorie, nu nouă!**).

Sufletul poetului Radu Botiș e alături de cei înstrăinați - fiind un patriot înzestrat a pleca urechea la durerea țării sale: „Până când se strânge lanțul umilinței / Până când se întinde timpul neputinței, / Până când cu toții în genunchi vom sta / Până când, o Doamne, mai putem răbda!? / Români, România - grădina sfințită / Vin alții, o lasă mereu neîngrijită, / Neghina tot crește iar bobul de grâu / Se scutură-n locului secatului râu / Umiliți atâta, trupu-istovit / Pare fără vlagă. Tu ne-ai părăsit / Întristați am spune în necazu-nost. / -lisuse reînaltă Neamul cum a fost. / Asta ni-i rugarea, fie în bun ceas / Oricine s-audă lacrima din glas, / Inima ce plânge, zbućiumul firesc / Din suflet strigarea în grai românesc” (**Până când...**)

Ideea trecerii inexorable a timpului sau a noastră prin timp: „Trec vremurile, copiii noștri cresc / N-au timp să ne înțeleagă întristarea, / Noi gârboviți, ne mai urmăm cărarea / Alunecând, pe rând, în pământesc. / Trec zilele tăcute rând pe rând / Iar taina lor se pierde-n depărtare- / Umil așteaptă clipa de împăcare / Iisus cu gestul încă blând...” (**Așteptare**).

Moment de neuitat al istoriei - Marea Unire: „Mai dalbă, Alba reîntregirii / Răscoală-n noi chemarea sa, / Cu, pretutindenea, martirii / Unirea sfântă va dura” (**Mai dalbă, Alba reîntregirii**).

(continuare în pag. 25)

O definiție a smereniei: „Dacă te vei obișnui să taci și să rabzi, Dumnezeu va fi lângă tine, deci lasă-te în voia Lui și vei primi ajutor, dându-le pildă de smerenie tuturor... sau a omului pașnic: „Omul care este pașnic și curat vede numai drumul cel bun, căci având pace launtrică va urma numai calea binelui” (**Cartea a doua - Gândește-te la sufletul tău!**), iar în „**Îndreptar de terapie divină**” se face o recenzie a cărții scrise de Cezarina Adamescu, părintele Radu Botiș și Constantin Vlaicu - „*nicio întâlnire între prieteni nu poate fi mai temeinică decât aceea dintre copertele unei cărți*”.

Din poezia părintelui Radu Botiș: **Vorbește - Clipele se scurg**: „*Vorbește, Doamne, clipele se scurg / Și ceru-i parcă mai sărac de stele / Par zilele adeseori mai grele, / Când totul se-nveșmântă în amurg. / Vorbește, Doamne, vremea e puțină / Cărarea se-ngustează tot mai mult / Aș vrea cât mai e timp s-ascult / Cereasca simfonie în surdină. // Și de-aș mai vrea să mă răsfăț o vreme / Cu lumea pironită-n pământesc, / Adu-mi aminte de-un tărâm ceresc, / Lipsit de-nguste, sumbre teoreme / Nu înceta, Prea Bune, să-mi vorbești, / În astă lume atât de trecătoare, / Cuprinsă-n cea din urmă încercare / Pierzaniei, în lucruri nefirești.*”

Din reflecțiile spirituale ale doamnei **Cezarina Adamescu**: „*Gestul cel mai rotund, acela al împreunării palmelor în rugăciune; Drumul sfințeniei nu admite... popasuri; Fără să-și piardă din transcendență, Dumnezeu se apropie neînchipuit de mult de tine...*”.

Din **Constantin Marin**: „*Peste toate suntem sclavii timpului și întotdeauna am fost adeptul acestui principiu, că Dumnezeu, cu ajutorul timpului, stăpânește totul și toate*” (**Îndreptar de terapie divină**).

Gențiana Muhaxhiri încearcă să dea o definiție a poeziei: „*la-mă și fă-mă să dispar / Ca o magie / Acolo nu există nimeni / Cu visul să mă-mbăt iar pentru tine / Să mă transform în cenușă / Poezie*” (**Poezie**); „*Mă împart în scrumurile trecutului / Peste pașii versului de cristal / Prezentul mă înflăcărează / Sunt visul, sunt cenușa, sunt fiica lui*” (**Dincolo de sine**); și dorul: „*Și iată... / Acolo undeva mă aprind / Acolo undeva... mă arde același foc / Acolo undeva... tăcerea îmi ucide cuvântul / Acolo undeva... mă așteaptă același DOR*” (**Eu**); meditează asupra timpului: „*Într-o zi tocmai ziua va plânge / Și noaptea pe noapte o va călca / Într-o noapte liniștea va vorbi / Și soarele va căuta soare / Atunci visele se vor trezi / Vor sparge pe cei ce vrei să-i desparți / Din nou / Nebunii tot nebuni vor rămâne / Nu se poate face altfel, nu există cum*” (**În afara timpului**).

Deoarece suntem în anul 2022 de la nașterea Mântuitorului Nostru Iisus Hristos putem să intrăm de azi în euforia iubirii și păcii lui Iisus Hristos - Domnul Nostru care este Calea, Adevărul, Viața și Lumina, care poate să aducă stabilitate și progres în familiile noastre și în Țara noastră scumpă România - greu încercată în aceste momente.

Poveștii... (**Întâlnire de gradul zero**, pag.70). Pentru ca totul să se finalizeze cu o declarație patetică: „**Prin tine, am trăit / Și am murit/ Atât de înalt / Și departe.**” (**Ultima scrisoare**, pag. 57).

Chiar dacă trecerea prin viață este efemeră, pentru poetă strădania și seriozitatea demersului de întocmire a zestrei literare poate deveni o perlă prețioasă: „**Viața mea-o clepsidră / De ceară, / Dar numele / Este bobul de nisip / Ajuns, din întâmplare, / Într-o scoică.**” (**Efemeritate**, pag. 22). Lucru rar, deoarece creația poate deveni: „**Poezie proastă / Despre vreo idilă năroadă...**” (**Apă de ploaie**, pag.48), atunci când: „**...indivizi, care, / Dacă au descifrat alfabetul / Își permit să măzgălescă / Pereții templului / Limbi române...**” (**Graffiti**, pag. 49).

O poezie scrisă cu tandrețe, rafinement, umor pe alocuri, cu extensii în cele trei dimensiuni ale timpului, prezent, viitor, trecut, așezate în această ordine prin voința poetei. Multe dintre poeziile sale prind un cadru cinematografic al locului, al timpului, în care realul vine în preajma cititorilor și îi poartă într-un spațiu special al poetei, și, în același timp, un spațiu comun, universal valabil, al fiecăruia, unde gustul pâinii se împletește cu: „**Drumul grâului / Până devine pâine: / Plecarea la moara / Din satul vecin, / Măcinatul, / Întoarcerea acasă a făinii, // În căruța trasă de boii / Mânați cu hârnicie / De biciul bunicului, / Frământatul, cop-tul...**” (**Drumul grâului**, pag. 96)

Versul Domniței Neaga, melodios și curat, prinde cititorul în mrejele sale și îl conduce în povestea unei vieți, ce se desprinde de obișnuit, cu dorința de a îndemna pe fiecare să-și afle **Arcadia** sa. Autoarea însăși recunoaște: „*Poezia e parte din mine, din trupul meu. Cu ea sunt om complet... Poezia este așteptare vizionară, o așteptare în pragul casei sufletului; este comunitate, dar și singurătate; este un vârf de munte așteptând crepusculul, dar și o vale așteptând primele raze ale soarelui de dimineață; o lumină ce se distribuie, dar nu se împarte; poezia este mereu o plecare din mine și o întoarcere vămuită; poezia este o permanentă despărțire...*”

Volumul „**Cândva, în Arcadia**”, semnat de poeta **Domnița Neaga**, cuprinde o poezie limpede, ca un vânt proaspăt de primăvară, ce leagănă clopoștii ghiocelor și îți aduce puritatea reînvierii. Et în Arcadia ego!

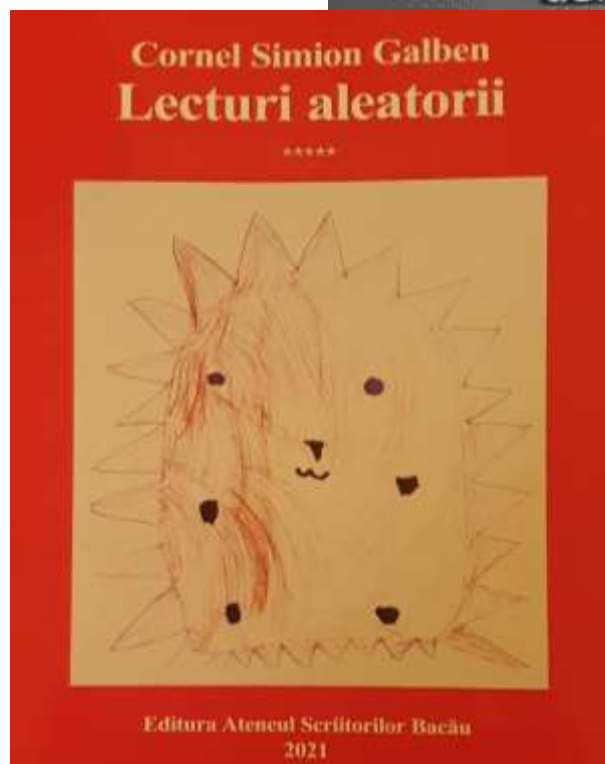
Alexandru CAZACU

Urbea interioară

Scriitor și jurnalist, personalitate catalizatoare a mediului cultural-artistic din orașul situat pe râul Bistrița, dar nu numai, domnul **Cornel Simion Galben** propune cititorilor **volumul al cincilea** din ale sale „**Lecturi aleatorii**” apărut în anul 2021 la editura **Ateneul Scriitorilor-Bacău**. Așa cum lectorul a fost obișnuit de acest autor, se pot găsi în cartea recent apărută un număr de cincizeci de cronici scrise cu acribie și pertință, adevărate invitații profesionale la lectură și reflexie fără concesiile asupra scăpărilor autorilor sau editorilor dar conținând și o anumită încurajare exigentă acolo unde este cazul. Subiectele tratate sunt volumele din zona beletristicii (exclusiv proză, cu excepția unui material), jurnale, arte plastice, scrieri cu caracter religios, lucrări despre muzică și chiar tipografii, cărți ale actorilor sau despre aceștia, volume de interviuri și nu în ultimul rând enciclopedii și opere ce tratează direct sau tangențial istoria și evoluția orașului moldav. unde activează de multe decenii autorul.

În toate textele, fără excepție, predomină o manieră deopotrivă limpede dar și atractivă de a face apropiată cartea de lector, un anume talent de povestitor dublat de o scrupulozitate, oferind informații relevante cu privire la contextualizarea modului de apariție a volumului, la subiectul asupra căruia aduce unele nouăți complementare și desigur la autorul cărților supuse analizei. Toate acestea conduc la o lectură plăcută și formativă despre oameni de seamă sau cel puțin care merită să fie remarcați datorită contribuției lor culturale. Se realizează astfel un binevenit survol (cu subiectivismul inerent unei astfel de întreprinderi) peste geografia culturală a zonei. Deși toate materialele se circumscriu ariei amintite, ele dar și volumele despre care se face referire nu sunt provinciale în sensul peiorativ al cuvântului. Prea adesea se uită că provincia în totalitatea ei este până la urmă teritoriul unei țări. Și din acest motiv demersul domnului Galben prezintă, pe lângă aspectul literar, o miză mai largă.

Dincolo de istoria scrisă în marile tratate există sute și mii de istorii mici uneori scrise însă cel mai adesea neconsemnate, desfășurându-se anonim în „eternitatea orașelor patriarhale”. Iar apariții editoriale precum cele prinse în aceste „Lecturi aleatorii” fac să transpară, uneori direct, alteori printre rânduri, frământările și esența existențială a unei lumi aflate dincolo de marile scene dar care care contribuie la scena globală a lumii de azi. Deși trăim într-o lume în care accesul la orice tip de informație este aproape nelimitat și imediat consultarea informației de calitate se poate realiza, doar dacă căutătorul ei, este educat la școala lecturii, orice altă formă de educare s-a dovedit (deocamdată) neconcludentă sau în cel mai fericit caz superficială. Iar cărțile au schimbat

lumea oferind un voiaj imobil și va face lucrul acesta în continuare acest lucru indiferent de suportul pe care vor exista.

Teoriile *marketingului cultural* modern vorbesc despre "vitalitatea culturală" a unei zone definită drept creare, diseminare, validare și sprijinirea culturii și artelor, ca dimensiune a vieții de zi cu zi a unei comunități. Practic, această vitalitate culturală se sprijină pe trei piloni: prezență, participare și suport. Cu siguranță volumele de tipul acesta se încadrează ca parte a acestui proiect fie el declarat sau nu. Intersecția dintre locul și timpul primit se află în noi, cei care trebuie nu doar să ne bucurăm de ceea ce am găsit ci să aducem la rândul nostru un obol acolo unde suntem. Tot acest travaliu realizat de autor ne poate duce cu gândul la versurile din poezia *Midi* a lui Leconte de Lisle: „*Viens! Le Soleil te parle en paroles sublimes/ Dans sa flamme implacable absorbe-toi sans fin/ Et retourne à pas lents vers les cités infimes / Le coeur trempé sept fois dans le Néant divin*”. Mai puțin ultimile cuvinte. Deoarece pentru domnul Cornel Simion Galben ideea de neant este contrazisă prin activitatea și convingerile sale profund creștine (ilustrate concludent în comentariile la cărțile cu tematică ortodoxă din acest volum).

Cu această lucrare, dar și cu întreaga sa activitate, domnia sa, se alătură acelor oameni de condei, mai parcimonoși cu sine și generoși cu alții, mai puțin egoiști și dornici să înțeleagă cu adevărat scrisul celorlalți, alături de care să poată construi acea urbe interioară formată din cărți, muzee, albume de artă, filarmonici și teatre, ce pot da un sens mai bun zidurilor, străzilor, caselor, parcurilor, piețelor ce alcătuiesc orașul tangibil.

Eugen ONISCU

INIMA STRĂINULUI

Nuvelă-foleton (5)

După două zile, lăsându-l pe tatăl său profund îndurerat, Eusebiu călătorind cu avionul sosi în aeroportul din Berlin. De la aeroport luă un autobuz, apoi un tramvai și fu plăcut surprins de forfota marelui oraș. Avea impresia că se întorcea în lumea unde de moment aparținea. Cel puțin avea un servici, o garsonieră închiriată și câțiva prieteni. Ajuns acasă, deschise geamurile pentru a lăsa aerul proaspăt să pătrundă în locuința neaerisită de ceva timp. Apoi ieși pe balcon și privi furnicarul de oameni și mașini ce se avântau pe străzi în acea zi. Locuia la etajul patru într-o clădire impunătoare într-un cartier destul de populat al Berlinului.

Razele de soare îi mângâiau în chip blând fața. Se așeză pe un scaun pe care îl avea în balcon și continuă să privească mișcarea vieții ce în valuri se derula prin fața sa. „O, ce minunat ar fi dacă aș avea și eu o soție și copii precum Alin! Dar se pare că la mine totul este extrem de complicat! Și o luminiță de speranță apăruse cu Elena dar s-a stins aproape de tot. Nu cred că între mine și ea va mai fi ceva. În ciuda faptului că Cristina este optimistă, eu nu cred pentru că Elena este prea rece și distantă atunci când se raportează la mine. Dar totuși până la urmă cine știe...” În acel moment șirul gândurilor sale se întrerupse pentru că telefonul său sună prelung. Era un apel pe messenger cu cameră video, deschise și pe ecranul telefonului se profilă chipul Elenei ce era foarte emoționată:

– Bună, Eusebiu! Ai ajuns cu bine?

– Da, am avut parte de un zbor perfect.

– Eusebiu, ești un om deosebit, iar eu te-am judecat greșit, de aceea te rog să mă ierți. De asemenea doresc să îți mulțumesc pentru banii pe care mi i-ai dat. Nu știu ce m-aș fi făcut fără ajutorul tău! Eu țin să spun că îți voi înapoia toți banii fără nici o problemă. Iar mai mult de atât, fetița mea vrea să-ți mulțumească pentru gestul tău nobil.

Pe ecranul telefonului apăru chipul unei fete de paisprezece ani cu părul șaten, ochii cenușii, îmbrăcată într-un tricou roșu, foarte timidă, ce rosti cu voce slabă:

– Vă mulțumesc mult de tot, Dumnezeu să vă binecuvânteze.

Eusebiu simți un val de căldură în tot corpul și o emoție puternică îi străbătu întreaga ființă. De mult nu mai simțise așa ceva. Nu apucă să-i mai răspundă nimic fetei pentru că pe ecran apăru din nou chipul Elenei care îi spuse:

– După cum vezi fetița mea este foarte timidă, noi îți dorim tot binele din lume. Acum te las că trebuie să mergem la clinica unde va trebui să fie operată pentru că trebuie să i se facă niște analize, deci la revedere.

– O zi bună vă doresc și eu.

După ce ecranul telefonului se închise Eusebiu privi cerul albastru, și gândi: „Fetița este ca un înger! O, de ar ieși totul cu bine și să nu apară alte complicații. Elena în schimb este acum uluită de gestul meu dar cine știe ce va fi după ce totul va trece se va mai gândi ea oare la mine sau mă va uita? Of, că tare greu mai este să pătrunzi în sufletul unei femei! Dar de ce privesc eu totul

atât de pesimist și nu încerc să fiu mai optimist după cum Cristina îmi spunea? Poate că una din marile mele probleme este că mi-am pierdut încrederea în oameni! Adevărul este că nu ar trebui să privesc oamenii doar prin prisma lui Cosmin și Adina sau a fostei mele soții. Nu, pentru că există și oameni deosebiți, aici la Berlin am întâlnit destui. Este adevărat că există și oameni ce dau dovadă de neomenie dar asta nu înseamnă că întreaga omenire este acoperită de ticăloșie, există și suflete nobile ce urmăresc cu adevărat binele. Nu totul este învăluit în răutate, există speranță în ciuda faptului că mi-am cam pierdut încrederea în oameni. Cuvintele acestei fetițe mă fac să reasc la viață și să mă ridic cu bucuria în suflet că există lumină în viață. Trebuie să încep să trăiesc altfel și să ofer din nou încredere altora și să nu mai caut să mă izolez atât de mult de oameni, fiindu-mi mereu frică că mă vor lovi și îmi vor provoca alte răni care se vor cicatriza greu în inima mea. Și până la urmă a trăi cu adevărat înseamnă să primești și lovituri, fără asemenea lovituri se pare că viața nu este posibilă!”

Eusebiu își începu din nou munca sa la fabrica de dulciuri. La anumite intervale de timp Elena îl suna sau o suna el. Începu între ei prin intermediul internetului o încercare de a se cunoaște reciproc. Operația Feliciei reuși chiar foarte bine și Felicia începu să se recupereze destul de bine după acea operație. Eusebiu era nemulțumit de faptul că rareori Elena se arăta afectivă în convorbirile cu el, mai mereu se arăta rece și autoritară, Eusebiu avea impresia că îl trata ca pe elevii ei de la școală. Se gândea că Elena avea acel defect profesional datorită profesiei ei. Timpul trecea și relația lor nu avansa deloc, ba mai mult de atât observă că în ultimul timp doar el o căuta pe Elena și de câte ori o suna părea deranjată, însă masca acel lucru după care nu stătea prea mult de vorbă pe motivul că are alte treburi.

Sosi toamna și relația lor de prietenie aproape că murise. Eusebiu o suna rar de tot pentru că vedea că Elena deși era o femeie deosebită nu îl dorea pe el ca partener de viață. Îi repetase de câteva ori că îi va restitui banii deși el îi spunea mereu că nu era nevoie. În acea perioadă o colegă de muncă îl întrebă dacă nu ar dori să-i facă cunoștință cu o femeie pe nume Flavia. Eusebiu îi răspunse afirmativ iar Marcela așa o chema pe acea colegă a sa îi spuse:

– Eusebiu, femeia pe care doresc să ți-o prezint are o frumusețe interioară deosebită, însă din punct de vedere fizic nu este prea prezentabilă, dar mai bine te las pe tine să tragi concluziile după ce o să vă cunoașteți.

Eusebiu fiind ferm convins că relația cu Elena murea tot mai mult pe zi ce trecea, acceptă. La început vorbi la telefon cu Flavia apoi se întâlniră. Eusebiu fu foarte dezamăgit de faptul că Flavia după aparențe părea că fusese cândva frumoasă, dar în momentul când el o întâlni era foarte suferindă. În primul rând avea un diabet în stadiu destul de avansat, apoi din cauza unor probleme ce le avusese în copilărie, internată fiind în spital din cauza neglijenței unui medic îi fu amputat piciorul drept de la genunchi în

(continuare în pag. 28)

jos și pusă o proteză. Putea merge aproape normal cu acea proteză. Iar mai mult de atât avea o miopie mare și purta ochelari adecvați. Chipul Flaviei cu ochii ei de o nuanță de albastru spre verde erau mari și reflectau o lumină a inocenței, fața ei exprima multă bunătate, părul ei șaten îi cădea pe umeri, glasul ei era plin de căldură umană și părea al unei copile ajunse la vremea maturității, avea patruzeci și doi de ani. Însă partea cea mai expresivă a chipului ei era acea paloare a suferinței ce îi acoperea fața, era o ființă foarte sensibilă și bolnăvicioasă.

Fusese căsătorită cu un neamț care o lăsase din cauza bolilor ei, de pe urma acelei căsătorii avea o fată de douăzeci de ani ce nu mai locuia cu ea. Flavia un timp lucrase ca funcționară la bancă apoi din cauza bolilor de care suferea se pensionă. Locuia singură într-un apartament cu două camere, acompaniată fiind doar de câțelul ei. Faptul că Eusebiu apărură în viața ei, o umplu de bucurie pentru că inima ei de femeie tânjea după un soț alături de care să-și trăiască viața. Era o cititoare pasionată a Bibliei. În ultimul timp din cauza miopiei asculta Biblia în format audio pe internet. În cuvintele Sfințelor Scripturi își găsea toată mângâierea și uita de toate amărăciunile vieții ei. În tot ce făcea era pătrunsă de un spirit creștin autentic.

De la prima lor întâlnire, Eusebiu fu impresionat de calități și dezamăgit de aspectul ei, pentru că arăta atât de fragilă și bolnăvicioasă. Îl impresionă mai ales vocea ei angelică și inocența ei, la un moment dat ea îi spuse:

– Pentru mine mai presus de orice este Dumnezeu, iar viața mea o trăiesc în lumina învățăturilor evanghelice unde îmi găsesc alinarea, inima îmi este umplută cu dragoste divină și sunt nespus de fericită în ciuda suferințelor mele.

Pe Eusebiu îl uimira acele cuvinte ale ei. Pe măsură ce timpul trecea și se întâlneau, observa tot mai mult dorința ei de al avea ca soț. Începu în mod serios să se gândească tot mai mult dacă să se căsătorească cu ea sau nu. „Am ajuns la un punct în această relație când trebuie să mă hotărâsc ce voi face. O accept pe Flavia așa cum este cu toate calitățile și defectele ce le are, sau mă retrag din această relație? Ea este atât de mult atașată de mine și într-adevăr are nevoie de cineva care să o însoțească pas cu pas în viață. Dar simt că nu pot să accept o soție ce are o proteză, deși poate că aș putea să fac un efort și să o accept așa cum este. Oare ar fi posibilă o astfel de căsătorie, mai ales că ea are un suflet deosebit? Uf, de ce viața mă pune pe mine față în față cu astfel de probleme?”

După frământări și o intensă luptă interioară Eusebiu decise că era mai bine să rupă acea prietenie cu Flavia. Acea ruptură îl îndureră nespus pentru că nu mai era acum cineva ce îi rănea lui inima ci el rănea inima unei ființe nevinovate. Își dădea seama că procedase greșit, și mai ales îl îndurera faptul că văzuse dezamăgirea de pe chipul ei când el îi spuse că nu mai dorea să continue acea relație de prietenie. Rămase un timp într-o stare de nefericire interioară pentru că se simțea ca unul ce nenorocise din punct de vedere sentimental o ființă cu un suflet minunat.

-va urma-

Aurelius BELEI

Regășita mea

Recunosc
te-am căutat în fiecare privire
ce izvora frumusețe
în fiecare surâs ori adiere
de patimă coaptă în trupuri
pe sub ceruri și aripi
pe sub pietre și valuri
pe sub parfumuri perfecte
ale unor șoapte de dor
am tocit cărări neumblate
să te pot găsi
așa cum îmi erai
promis dăruită
și vis și culoare
și rugă și zbor
în mine nu te căutasem
trăiai atât de strâns
îmbrățișată în lumina
dimineților mele
încât ceea ce respiram
eu crezând că
e sublimul răsăritului
era de fapt
zâmbetul inimii tale
cu tot cu infinit.

Dor de alb

Desenez
dintr-o amintire
senină
pe un cer
cu aromă
de vis
o inimă albă
în acest fel
vor ști
toate culorile
să zboare
doar ușor
cu iubire
și doar
înspre
rosu
aprins.

Declarație de liniște

Zborul
mi-l simt
eliberat
de vise,
în tine
acum
se aude
doar
roua din
liniștea mea, cum răsare
și crește așa, uimitor, fără de aripi.

Dorian MARCOCI**Din toate iernile**

Ninge din toate iernile cu câte-un fulg.
 Să-nsemne fiecare fulg câte-o iertare
 La câte s-au comis și-acuma plâng
 De sus unde s-au adunat din lumea mare.
 De ce s-au strâns atunci pe umeri de Ardeal,
 Doar lumea-i împânzită de lacrimi și durere?
 Pe creuzetul doinei, pământul ancestral,
 Zăpada-i mai curată când ninge cu putere.
 E început de an și lacrimile albe
 Încet, încet acoperă pământul
 E judecata albă a faptelor murdare
 La care numai timpul își mai frământă gândul.

Prima petală

Prima petală a căzut
 În fața mea nedumerită
 Dintr-un boboc abia-nceput
 Când zarzării încă palpită
 În mugurii bombați pe ramuri.
 Nu a trăit în flori, de frații-i
 S-a despărțit când amintiri
 Se pregăteau doar pentru alții.
 Și mângâind cu gingășie
 O aripă caldă de vânt
 Se transformă în reverie
 În drumul ei înspre pământ.

Mă iartă

Mă ierte mamă plânsu-ți de pe acest pământ,
 Mă ierte mamă gându-ți de-acolo din mormânt,
 Mă iartă că pruncia-mi ți-a fost poate prea grea
 Și câteodată fapta-mi a fost și ea prea rea.
 Mă iartă, alte vorbe nu știu ca să rostesc,
 Să le așez pe groapa-ți la care te jelesc
 Și tot ce-mi vine-n minte mai bun și mai frumos
 Să-ți străjuie mormântul și drumul spre Hristos.

Ocrotire

Genunchi-mi se-ncălzeau la pieptul tău
 Pământule. Copil, îi odihneam pe frunze,
 Iar mâinile căutau un rost al lor
 Când pipăiau spre cer raze difuze.
 Erau zile-aurii, toamne mereu
 Păstrând parfumul de icoane
 Zâmbind curat, sfios dintr-un decor
 Unde ploua cu raze și castane.
 În palme m-au atins țurțurii greu,
 Din iarna subțiată-n primăvară,
 Mă bucuram, căci în tristețea lor
 Îmi picurau în mâini clipa solară.
 Cu fruntea căutam, de dorul său,
 S-ating în zbor petalele târzii
 În primăveri când albul lor fior
 Pământule, îmi ocrotea genunchii.

Pe seară

Apasă norii orizontul,
 Se târaie pe dealuri grei
 De cenușul strâns în ei
 Posomorând întreg pământul.
 Se-adună umbre-n sălcii mute,
 Linii se șterg treptat în jur,
 O lume fără de contur
 Călăuzea gânduri tăcute.
 Doar la apus se rumenește
 O slabă dâră de senin
 Învrednicindu-se puțin
 Să ne aline sufletește.

Într-un suflet

E frig. Prin nori câte o rază
 Pătrunde înspre piatra rece
 Pe drumul vechi de pe faleză
 Când sufletu-mi se reculege...
 Aveai un aer de copilă,
 Priviri cu proaspătul din jur,
 O siluetă prea fragilă
 Și tresăriri de zâmbet pur.
 Dintr-un buchet de albăstrele,
 Pe care gingaș le-ai cules,
 O mână mică, strâns pe ele,
 Avea simbolul unui vers...
 Cât ne-am intersectat în pripă,
 Am intuit în el o cheie
 Căci descuiase pentru-o clipă
 Sîpetul- suflet de femeie.

Să mă iubești

Să mă iubești știind c-am să mă-ntorc
 Și de oriunde voi veni la tine,
 Vei fi în mine drumul care ține
 Urmele pașilor ca un zălog.
 Vei fi în mine mai mult decât știi,
 Voi fi în tine cât poți s-o dorești,
 Simțind doar că îți sunt și tu că-mi ești
 Fără minciuni și fără utopii.

Acolo și aici nu vor conta,
 Aici și-acolo vom fi tu și eu
 Stăpânitori și împărțind mereu
 Lumina din aceeași stea.

Mai există

Într-o lume fără de morală,
 Într-o lume fără ideal,
 Într-o lume fără demnitate
 Suntem măști la propriul carnaval?
 Încă mai există OMENIE,
 Încă mai există SENTIMENT,
 Doamne! Omenirea nu-i pustie
 Încă mai răspunde cu prezent
 Când din pânțele întunecate
 Ura și delirul împletesc

Monștri din coșmaruri sădind moarte,
Oamenii se-opun și se iubesc,

Și-ntr-o lume ce-o credeam pierdută,
Într-o lume ce-o credeam bolnavă,
Brațe omenești din nou se-ajută,
Inimi curajoase n-au zăbavă

Și din nou cei tineri scuturară
Haina tristă a indiferenței
Și apăsătoarea ei povară
Cerând PACE și dreptatea VIETŢII,

Este încă-o șansă dată nouă,
Încă-o șansă scrisă din durere
Să ne reclădim o țară nouă
Și o societate în putere

Fără vorbe mari, fără minciună,
Să ne respectăm valori și neamul,
Cum acum fără să ni se spună
Noi am sprijinit ucraineanul,

Să ne ajutăm întru dreptate,
Să redevenim bravul POPOR,
Jarul ce-a mocnit sub nedreptate
Să îl înțețim biruitor.

„Vinovații”

S-au scuturat toți ghiociei,
Petalele cernând zăpadă
Peste dureri ce stau la pândă
Când „vinovații” sunt doar mieii.

Sunt „vinovați” copii și mame,
Sunt „vinovați” că pribegesc
Lăsând pământul strămoșesc
Sub gloanțe, bombe și sub foame.

Sunt „vinovați” că nu știu unde,
Sunt „vinovați” că nu știu când
Vor înmuia inimi plângând
Și cineva va ști s-asculte,

S-asculte jalea după moarte,
S-asculte suflete orfane,
S-asculte rugile de mame
Și trupurile sfărțecate.

S-asculte. Cine să asculte?
Căci prea sunt mulți cei „vinovați”
C-au pribegit sau că sunt morți.
Că au destinele pierdute.

Peste dureri ce stau la pândă,
Când „vinovații” sunt doar mieii
S-au scuturat toți ghiociei,
Petalele cernând zăpadă.

Camelia OPRÎȚA

Dragostea e muzica sufletului!...

Cu multă vreme în urmă,
un om mergea abătut
de gânduri când, deodată,
atenția i-a fost atrasă de un copac,
în ramurile căruia
atârnavă anotimpurile oamenilor.
Curios, trecătorul
se apropie de pom, întrebându-l :
Cine ești?
Copacul se plecă spre om,
și cu voce blândă, îi spuse:
Eu sunt Arborele care se uită
în sufletul omului,
în cele mai singure șiperate
momente ale sale.
Cine va gusta
din fructul meu, va cunoaște
adevărată măreție a iubirii.
Nu poți trăi cu gândul, să te macini
și să pierzi părți din tine,
însingurându-te...
Omul, ispitit, gustă din
rodul de lumină
al Arborelui.
Putea să meargă până acolo
unde își dorea :
să vadă cu înțelepciunea,
să iubească cu inima,
să ofere ceea ce el este..
Drumețul văzu fericirea cu ochii,
o senzație atât de profundă,
unde totul era armonie. Merse mai departe
și întâlni un om trist și apăsător
de gânduri care-i zise:
Sunt foarte singur...
Drumețul scoase din desagă fructul
pe care i-l dăruise Arborele și-i
spuse omului necăjit: Gustă!...
Nu iubi singurătatea. În numele iubirii
ești legat de D-zeu prin iubire.
În drumul său,
alt sărman îi ceru ajutor.
Dete și acestuia
din fructul luminos...
Doar asta îmi dai?!
zise sărmanul.
Drumețul îi răspunse:
Este cel mai pretios lucru
din toate câte sunt pe lume.
Tu, singuraticule,
ești atât de singur,
că nu te lași ajutat să exiști!
Puterea pe care o ai în tine
este Lumina aducătoare
de dragoste și iubire.
Îți păstrează sufletul viu.
Dragostea este muzica sufletului.

Petruș ANDREI

Ionel Necula – „Ultimul epistoler” (vol. III)

Admirația mea față de oamenii de spirit ai Tecuciului (și nu numai), crește mereu, precum cotele apelor Dunării, după iernile de mai an bogate în precipitații.

Profesorul, filosoful și „omul de cultură și de reflecție” Ionel Necula a avut amabilitatea de a-mi trimite trei dintre recentele sale apariții editoriale.

„Ultimul epistoler” (vol. III), „Ion Petrovici - Recurențe” (vol. III) și „Culturi - Cronica unei familii italo-române”, tustrele văzând lumina tiparului la aceeași editură („Studis”, Iași, 1921), încât putem zice, asemeni cronicarului dar și lui G. G. Constandache, că „Mai nasc încă la Moldova oameni”.

Autor a peste o sută de volume, unele având colaboratori, scriitorul Ionel Necula surprinde, mereu în mod plăcut, prin talent, reflecție, putere de creație, civilitate și nobile atitudini. Când este dezamăgit de cineva, nu-l înjură, cum arată practica zilelor noastre, ci îl ucide cu ironie, așa cum se întâmplă cu primarul agronom Gheorghe Lazăr care, neîndeplinind proiectele culturale inițiate de profesorul Ionel Necula, „a încurcat culturile între ele și-a rămas înfeudat în tarlăua cu legume.” (p.61)

Îl invidiez sincer pe scriitorul Ionel Necula pentru calitatea și mulțimea prietenilor pe care îi dovedește cu acte în regulă.

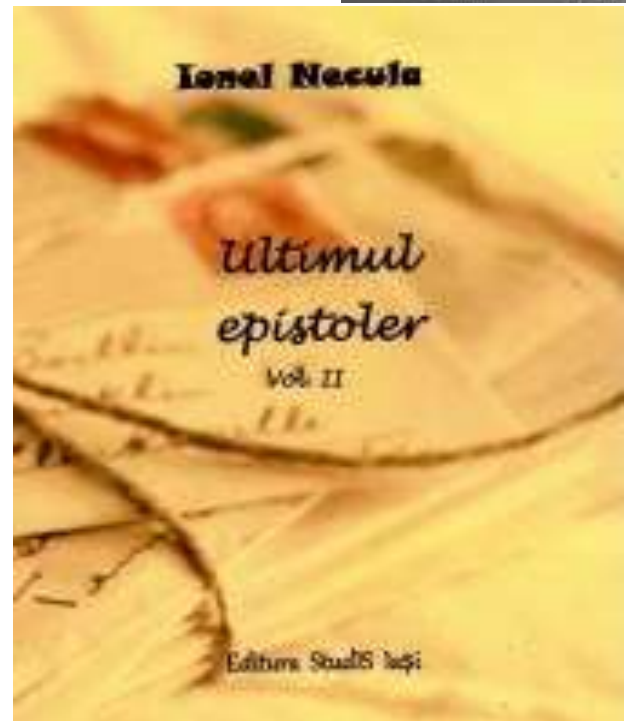
Ca un nod de cale ferată (Tecuci Nord și Tecuci Sud) cercetătorul Ionel Necula adună în „babilonia arhivei” sale numeroase scrisori sosite din toate colțurile țării și din lumea largă. Spiritele nalte se întâlnesc astfel, „creând la planuri din cuțite și pahară”, asemeni lui Cantemir, făcând și desăvârșind proiecte literare, altele eșuând însă din pricina plecării corespondenților într-o lume mai bună, că omul, vorba eclesiastului: „ca iarba pământului, viața lui ca floarea câmpului.” (p.116)

Apreciez umorul fin, de bună calitate, oriunde s-ar afla el. Dan Mihăilescu, plângându-se că „torsul și tonusul intelectual îi sunt în diminuare, adaugă bonom: Ca moldovean voi trece pe viteza *încetișor* dar n-aș dori să ajung la *diloc*.” P.119) Se vede treaba că geniul humuleșteanului ne tutelează pe toți moldovenii.

Epistolele, acum când sunt înlocuite de semeseuri și de alte bazaconii, au asupra mea un efect magnetic. Scrisorile dintre „arheul spiritualității românești, centrul canonic iradiant” (după Theodor Codreanu) și „Dulcea sa Doamnă” Veronica Micle, prezentate de ilustrul meu magistru, acad. Constantin Ciopraga la una din întâlnirile cu „Promoția Constantin Ciopraga 1970”, m-au determinat să scriu un întreg volum de versuri (editura „Sfera”, Bârlad, 2002), cu același titlu pe care l-a dat Christina Zarifopolliias la Editura Polirom, Iași, 2000.

Din bogata corespondență a scriitorului Ionel Necula, care a văzut recent lumina tiparului, aflăm lucruri extrem de interesante despre oameni și locuri, despre proiecte și cărți apărute deja, despre frumosul uman și artistic.

Scrisoarea de început a Magdei Ursache mi-aduce în minte două chipuri familiare: pe cel al asistentului meu Petru Ursache și pe cel al colegului de an Luca Pițu, pe

care-l invidiam pentru nota 11 din carnetul de note. Mie, prof. univ. dr. Ștefan Cuciureanu numai mi-a spus că merit nota 11 la examenul de limbă italiană, dar în carnet mi-a trecut doar cei trei de 10 la tustrele examene.

În privința eminentului eminescolog Theodor Codreanu pot spune și eu, asemeni gânditorului tecucean, că: „Relația mea cu Theodor Codreanu datează de ani buni, de decenii, și în tot acest interval de timp n-a apărut nimic care s-o umbrească sau s-o compromită.” Ca și pe Ionel Necula și pe mine „Mă copleșește hărnicia și productivitatea lui.” (p.11)

Din nefericire, arealul meu: Puiesti, Bârlad, Bacău, Tecuci, Neamț, Iași și timpul necesar lecturii și scrisului nu mi-au permis să particip la numeroase evenimente și activități literare importante desfășurate în zone mai îndepărtate ale țării, încât unele nume mi-au rămas necunoscute până acum, așa încât nu voi insista asupra lor decât în măsura în care cele scrise confirmă și punctul meu de vedere. De pildă, Ignatie Grecu se plânge în scrisoarea sa de două lucruri: „Apoi mai este și oarecare distanțare în timp, ca să nu zic părăsire cu totul a vieții literare și a modei în a scrie azi literatură – în special poezie, fără nici un Dumnezeu”, și eu fiind într-unul de acord cu cele scrise.

Un alt motiv de invidie este modul în care corespondenții se adresează scriitorului și profesorului Ionel Necula: reverențios, amical sau familiar: „Mult stimat Domnule Ionel Necula”, „Dragul meu prieten de departe”, „Coane”, „Dragă Ionel Necula”, „Dragă Dane” ș.a.m.d.

Explicațiile pe care ni le dă autorul sunt la fel de valoroase pe cât sunt scrisorile.

Umorele și ironia comentatorului sunt folosite cu finețe și cu măsură: „Cu scrisul său mărunț Maria Cogălniceanu putea scrie și un roman pe o ilustrată”, notează Ionel Necula. (p.50)

(continuare în pag. 32)

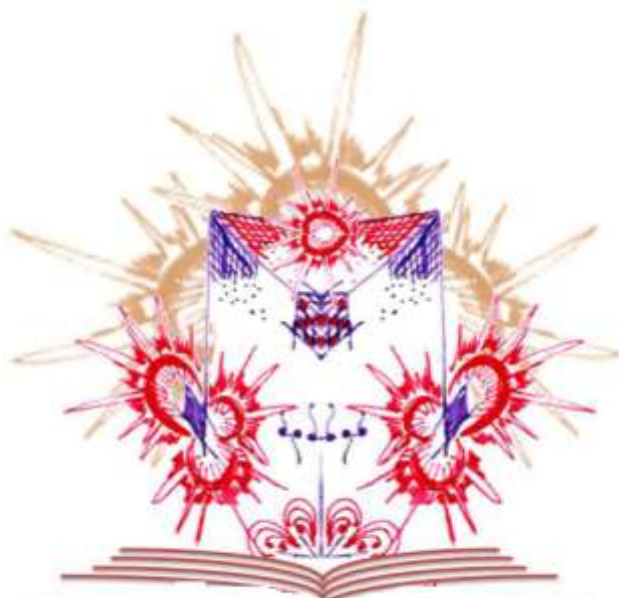
Corespondența cu bărlădeanul, tecuceanul, bucureșteanul și puieșteanul (Burdusaci, locul său natal, este la o aruncătură de băț de Puiești) C. D. Zeletin este una dintre cele mai bogate și mai fascinante. Îl văd pe C. D. Zeletin ca pe o figură renașcentistă (medaliat cu aur pentru traduceri din italiană și franceză), un iluminist și un enciclopedist. „Poet liric”, după cum singur recunoaște, dar și „om de reflecție”, președintele Academiei Bărlădene pare „să le știe pe toate”, lucru pe care îl neagă cu modestie. „Ferească Sfântul! E o simplă impresie, deoarece vorbesc numai despre ceea ce știu și niciodată despre ceea ce nu știu și mai ales despre cât nu știu.” (p. 35). L-am ascultat ori de câte ori am avut prilejul să ne întâlnim, așa cum ascultam în amfiteatru pe marii mei „profesori de profesori”, Al. Dima, Constantin Ciopraga, Al. Husar, Ștefan Cuciureanu, I. D. Lăudat, Liviu Leonte...

Imperativul „Hei, voi de acolo, puțină răbdare. Faceți loc să nu mai fiu” al lui C. D. Zeletin ar trebui să se bucure de un adaos, deși în felul acesta se pierde din poezie: „Faceți loc ă nu mai fiu printre muritori, ca să fiu printre cei eterni.”

Bogăția informațiilor, gradul de afectivitate, frumusețea și rodnicia prietenilor, noblețea relațiilor dintre personajele acestui „roman epistolar” ne face să mai uităm de dictonul lui Plaut: „Homo homini lupus” („Omul pentru om e lup.”) și să ni-l amintim pe cel al lui Seneca: „Homores sacra homini” („Omul e ceva sfânt pentru om.”)

„Postfața” vine cu o mărturisire emoționantă despre cei ce sunt când nu mai sunt: „În tot timpul cât am lucrat la aceste alcătuiuri am stat de vorbă cu fiecare dintre ei, le-am aprins o candelă și le-am dăruit o lacrimă.” (p.122)

Un amplu curriculum vitae, lista cu lucrările publicate, cu edițiile îngrijite și cu operele prefațate sau postfațate precum și cu „Prezența autorului în lucrări colective” încheie această frumoasă și captivantă „carte cu prieteni” peste vreme și peste vremuri.

Maria FILIPOIU

JALEA DE PE FRONT (sonet de restriște)

Îmi plânge sufletul în lacrimi de vers,
Înveșmântat în straie cernite,
Jelind suflete neprihănite,
De sfinți a fi primite în Univers.

În suflet port tristeți încremenite
Pe chipuri ucise de dușman pervers,
Când spiritele duc al păcii demers
În rugi la Domnul din zări infinite.

Aș vrea să-ndrept spiritul înverșunat
Pe confrății din neam prietenos și blând,
Ce-n exod părăsesc oraș bombardat.

Din inimă, de drama lor sângerând
Și sufletul de tragedii devastat,
Pe jurnal se scurge lacrimă de gând.

VĂDUVELE RĂZBOIULUI (sonet dramei nesfârșite)

De pribegie mai aspră-i durerea
În văduve care nu mai au casă
Și nici merinde să pună pe masă
La prunci, că-i mort tatăl ce le oferea.

Rătăcind își privesc fiii prin ceață,
Că lacrimi le întunecă vederea,
Știind că veșnică este tăcerea,
Cât dramele din suflet se revarsă.

Speranța păcii le îmbărbătează
Să lupte cu viața până la moarte,
Când spirit eroic din cer veghează.

Orfanii în plină maturitate,
Pe viteazul tată îl onorează,
Cinstind țara-mamă cu demnitate.

RÂNJETUL MORȚII (sonet elegiac)

Tot mai triumfătoare, din ruine
Rânjește Moartea stăpână pe stihii
Și pe dezastrul ce l-au lăsat rușii
În invazia Ucrainei vecine.

Surâde, alungând refugiații
Către Occidentul cu zări senine,
La siguranța vieții în destine
Să îi primească străinii ca frații.

Ea n-are suflet, dar umbra-i hidoasă
Întinde peste sate și orașe,
Din bătălii ieșind victorioasă.

Stăpânind păduri și câmpuri mănoase,
Împarte gloria dezastruoasă
Cu posesor de arme veninoase.

*În memoria eroilor, refugiaților, orfanilor și văduvelor de război Rusia-Ucraina 2022

Sebastian GOLOMOZ

Biblioterapie

iubesc atât de mult libertatea
și totuși aș fi cel mai fericit
prizonier în gândurile tale
iubesc atât de mult oamenii
și totuși sunt clipe în care
mă las cu plăcere cucerit
de sin-gu-ră-ta-te
iubesc atât de mult viața
chiar dacă uneori
nu-i văd rostul
în lipsa acută a iubirii
nu o dată inima mea
a fost alergică
în fața cotidianului malițios
și nu o dată am reușit
să-mi resuscitez visurile
în intimitatea primei iubiri
da, cititul provoacă dependență
și nu cunosc un hobby
mai nobil decât acesta.

Visătoarea infantă

azi plouă pe interior
plouă cu așteptări
plouă cu neîmpliniri
cu o ceașcă de cafea într-o mână și
cu o carte în cealaltă
visătoarea infantă își pregătește visul
proaspăt scos din laboratorul inimii
îl îmbracă în virtutea răbdării
pentru o altfel de iubire
toamna cu ochi căprui
o scapă ca de fiecare dată
de blestemul îndoielii

cu tâmpla sprijinită de amintiri
pentru ea imposibilul
nu-i decât o consolare
a oamenilor mici
visarea fiind o parte esențială
a existenței și a împlinirilor sale
care au născut sinestezii.

Christian W. SCHANK

(Traducere în limba germană)

Die Bibliothérapie

Ich liebe so sehr die Freiheit
und trotzdem wäre ich der glücklichste
Gefangener deiner Gedanken
ich liebe so sehr die Menschen
und trotzdem gibt es Augenblicke, in denen
ich mich gerne erobern lasse
von der Ein-sam-keit
ich liebe so sehr das Leben
auch wenn manchmal
ich sehe ihren Sinn nicht
im akuten fehlen der Liebe
nicht nur einmal war
mein Herz allergisch
im Angesicht des bössartigen Alltages
und nicht nur einmal gelang es mir
meine Träume wiederzubeleben
in der Vertrautheit der ersten Liebe
Ja, das Lesen macht süchtig
und ich kenne kein
edleres Hobby als dies.

Die Infante Träumerin

Heute regnet es drinnen
es regnet mit Erwartungen
es regnet mit Unerfülltheit
mit einer Tasse Kaffee in einer Hand und
mit einem Buch im anderen
Die Infanten Träumerin bereitet
ihren frischen aus dem
Herzlabor Traum vor
sie zieht sie mit der
Geduld der Tugend ab
für eine andere Art von Liebe
der Herbst mit braunen Augen
befreit sie wie jedes Mal
von dem Fluch des Zweifels

mit der Stirn gestützt auf Erinnerungen
für sie das Unmögliche
ist nur ein Trost
der kleinen Menschen
das Träumen ist nur ein wesentlicher Bestand
der Existenz und ihrer Erfüllung
die Synästhesien hervorrufen.

(continuare în pag. 34)

(weiter auf Seite 34)

Dans de cărți

Vreme crudă. Salvată doar de
tangoul ploii pe vitralii.
Sufletul se deschide ademenitor
ca dansul unei gheșe.

Pășesc în paradisul lui Borges.
Frumoasele bibliotecilor
promit cuvinte.

Printre titluri care mai de care
ochii-mi mângâiați de vise
în văzul tuturor.

Metamorfozele trec
ca un autograf pe suflet.

Pe vectorul emoției
se înalță o piramidă
de virtuți paterne.

Infidelitatea

Infidelitatea - certificatul de deces al iubirii
se semnează într-o liniște suspectă
culorile - inconsecvente stări de spirit
se schimbă după mecanica instinctelor

când se îndrăgostesc bărbații
unu-i mai poet ca altul
excesul de superlative având ceva
din poveștile pescărești

suspiciunile rezonabile însoțesc
gândurile negre - uzuri sentimentale
anulând orice inițiativă romantică
lalele îndoliate – deceptiile
te traumatizează

înfruntând demonul nopții
orgoliul flutură batista despărțirii
de mortuis nihil nisi bene.

Doar visul

Cărți pe birou. Gânduri sub tăcere.
Pe prima pagină a ziarului:
Literatura și pictura își strâng mâna.
Cu stiloul albastru subliniez tăcerea
ca un semn de carte. Fereastra uitată deschisă
surprinde un copac în pielea goală.
Cerneala părăsește stiloul.
Ploaia îmi inundă gândurile
când mi-e lumea mai dragă,
ca parfumul femeii pe care
n-o pot uita. Și poezia rămâne
doar visul meu de-a o iubi.

Büchertanz

Arges Wetter. Gerettet nur von
dem Tango des Regens auf den Schaufenstern.
Die Seele öffnet sich der Verführungen
wie der Tanz einer Geisha.

Ich schreite in Borges Paradies.
Die Schönheiten der Büchereien
verspreche Worte.

Zu den willkommensten Titeln
meine von Träumen liebkosten Augen
wander das nackte Glück
vor allen.

Die Metamorphosen gehen
wie ein Autogramm auf der Seele.

Auf dem Emotion Vektor
erhebt sich eine Pyramide
von väterlichen Vortrefflichkeiten.

Die Untreue

Die Untreue – die Sterbeurkunde der Liebe
man unterschreibt sie in einer verdächtigen Stille
die Farben – inkonsistente Stimmungslagen
ändern sich nach der Mechanik der Instinkte

wenn Männer sich verlieben
einer ist mehr Dichter als der andere
der Überschuss an Höchststufen hat etwas
von den Anglergeschichten

die hiebtesten Beschuldigungen begleiten
die dunklen Gedanken – verträumte Abnützungen
die jede romantische Initiative abschaffen
Trauertulpen – die Enttäuschungen
traumatisiert

dem Dämon der Nacht trotzen
das Selbstbewusstsein flatter
mortuis nihil nisi bene.

Nur Der Traum

Bücher auf dem Schreibtisch.
Gedanken unter der Stille.
Auf der ersten Seite der Zeitung:
Die Literatur und die Malerei
geben sich die Hand.
Mit dem blauen Füllfeder
unterstreiche ich die Stille
als Lesezeichen.
Das offenvergessene Fenster
fängt einen nackten Baum ein.
Die Tinte verlässt den Füllfeder.
Der Regen überschwemmt meine Gedanken
wenn es mir lieber ist,
wie das Frauenparfüm, die
ich nicht vergessen kann.
Und das Gedicht bleibt
nur mein Traum zu lieben.

Ioan Romeo ROȘIIANU

În căutarea propriilor sensuri creatoare

Poetei Adelei Conciu îi știu creșterea, devenirea și împlinirea pe câmpia literelor, vocea ei fiind deja impusă în lirica feminică românească, riscul asumat pe-o poezie ușor confesivă, pe imagini de forță, pe fulgurații de gând cutremurătoare și cu fine tăieturi în vers fiind un pariu de mult câștigat.

Ridicarea propriilor emoții și trăiri la dimensiuni planetare într-o lume improprie visului și poeziei a dat profunzime scrisului ei, de la limita aceasta lectorul trezindu-se părtaș actului inspirativ al unei poete pentru care poezia înseamnă descătușare energetică și încărcare tocmai prin meticulozitatea și rafinamentul de bijutier cu care își finisează gândurile transpuse-n pagină.

„Iubire cu gust de mir” se încadrează perfect pe-o linie pe care și-a ridicat constant bariere și ștachete, față de anterioarele ei cărți aducând luciditatea unei entități capabile să rescrie sensuri, de departe fiind vizibil faptul că este (auto)educată să producă interes prin propria viziune artistică, astfel ajungând să și impună nevoia de atenție asupra actului creației sale, o dovadă clară că este deja săvârșită și conștientă că există și ființează tocmai pentru a gândi binele, frumosul și posibilitatea reflectării îndumnezeirii într-un spațiu aservit materialului, decadenței, chiar grotescului existențial.

Deasupra unor astfel de stări și emoții se ridică Adela Conciu în volumul de față tocmai prin anume rețineri – unele chiar decupate conștient din subconștient – ceea ce dovedește că și-a amprentat poemele cu un anume cuget de comportament ființial, nimic din libertinismul șocant nefiind identificabil în vremuri în care (prea) mulți condeieri s-au dedat la experimente lirice, teribilisme și au încercat să disipeze tagma în varii căprării estetice, curente literare sau pseudogrupări, mereu menite să le acopere incompetența creatoare, impotența artistică și absența harului.

Ei bine, Adela Conciu își scrie cu sufletul în mâini propria epopee printr-o poezie simptomatică, un mesaj direct pentru contemporanii teribili și o mânășă aruncată deja posterității.

Pentru a-i pătrunde rafinamentul poeziei ai nevoie să fii egal (măcar) cu tine însuși, să ai acea relaxare necesară trinității umane, anume trupului, minții și sufletului nostru.

În absența unui astfel de cadru poezia Adelei Conciu poate fi vătămată de superficialii zilei, însă (re)punerea ei în drepturi va fi instrumentată de oricare iubitor de frumos.

Poeta cercetează, explorează lumi interioare, observă, adâncește sensuri, alege cuvinte potrivite și rafinează.

Totul până acolo unde se înșurubează-n vers luciri diamantine, până unde rubiniul cuvântului pune-n valoare smaraldul unor gânduri menite (tocmai) să pună pe gânduri: „Durerea se scrie întotdeauna/ cu roșu./ Înmoaie penița/ în călimara cu sânge, / lasă poezia să respire amurgul/ și uită-ți inima în buzunarul de la piept!” (Epi-log), sau: „Ai simțit adesea,/ cum îți plâng oasele!/ Asta

te-a deosebit de restul/ lumii./ În biserica ta, /icoana lui Iisus are ochii viii!/ De dragul lor,/ iubești biserica goală!” (Privilegiu).

Cuvintele se lasă ușor săpate-n carnea poemului devenit piatră unghiulară, ele fiind cu atât mai mult timp ce dă viețuire expresiilor în care metafora e pusă la loc de cinste tocmai prin faptul că i se îngăduie să-și sublinieze și să-și facă simțită prezența în fiecare vers.

Demersul Adelei Conciu capătă și mai multă lumină și forță prin asocierea lucrativă cu Daniel Luca, un poet, un prozator și-un critic deja datat la tainele cuvântului inspirat.

Astfel, ambii (pe)trec fericit trecerea elevatului înspre starea de creator de cuvinte iluminate, de imagini pilduitoare, de provocatoare explorări ale unor lumi interioare altfel străine.

Demersul lor nu este unic și fără precedent, însă devine astfel tocmai printr-o posibilă asemănare cu gestul făcut de Henric al VIII-a, cel care s-a dezis de papalitate și de Biserica Catolică exact în apogeul acesteia, mireanul ce s-a declarat cap al Bisericii Anglicane, o premieră zguduitoare și de neconceput până a venit vremea acceptării ei.

Prin gestul său Henric a dat buzna în credințele, convingerile și chiar în modul de-a fi al unor milioane bune de semeni și supuși, însă reușita a venit numai și numai din convingerea personală de nestrămutat că și-a găsit calea proprie de ființare și devenire.

Chiar dacă motivele personajelor evocate și invocate sunt cât se poate de clar diferite, cei doi poeți propun nu un simplu dialog emoțional, nu se

(continuare în pag. 40)

Ioan Romeo ROȘIIANU

Scrisoare despre atunci când îmi este dor de tine și de mama mea Maria

lubito, în apropierea bisericii joase-n care-mi înnod rugăciunile șoptite pe ața subțirea de-acum a vieții aerul miroase a smirnă și tămâie, soarele a blid și asfaltul crăpat a nisip scos din râul poluat a alge miroase ca atunci când îți încurcai urmele pe malul oceanului la care n-am ajuns niciodată atunci i-am spus soarelui unde ne va găsi dimineața după ce ne-am ascuns în brațele iubirii din vis am legat amintiri ca mama colțul batistei în care-și ținea banii

așa a fost, lubito și un dor imens mi s-a făcut de mama de ochii ei albaștri de părul cărunt căzut pe umerii oboșiți de atâta muncă și viață mi s-a făcut.

(Mai știi că după ce am văzut că nu m-ai știut prețui am plecat și tu ai învățat din senin ce e ăla regretul iubirii?)

Așa a fost, lubito și după ce am plecat singurul meu noroc a venit din faptul că sufletul meu a știut mereu să se vindece singur atunci te-am rugat să fii atentă când mă rănești că poate Dumnezeu mă iubește atunci ți-am spus că singurul din lume care se gândește la mine mereu sunt eu că mama nu mai există nimeni nu se mai uită limpezindu-se-n ochii mei pe stradă

oamenii-mi oclesc umbra cu care-am greșit asfințitului când n-am mai venit la întâlnirea cu tine minciuna este sfârșitul încrederii spunea mama și sfârșitul încrederii este sfârșitul iubirii nu amăgești oamenii pe care-i iubești, lubito abia azi este acel azi adevărat și bun de trăit abia azi eu sunt acum cu adevărat aici.

(Mai știi când ți-am spus că imposibilul poate fi împărțit în mai multe posibilități?)

Așa a fost, lubito și m-am jucat cu păsările dar tot nu mi-au crescut aripi mi-am dat ceasul înapoi ca să ne întâlnim iară pentru că mama m-a învățat iertarea cândva tu ai mers înainte spre nicăieri și niciunde eu am stat în loc să se contopească umbra cu mine a crescut între noi depărtarea deși eu am așteptat liniștit infinitul și zarea mi-am pus mereu dorințe când stelele cădeau dar știu că niciodată vreo stea nu își va pune dorințe când am să cad și eu lângă mama.

(Mai știi când ți-am spus că doar mort o să fiu treaz pentru că lumea asta nu mă mai merită așa?) Azi noapte, lubito cineva a intrat iarăși în viața mea și mi-a furat amintirile cineva mai cărunt s-a trezit azi dimineață în locul meu

cel de ieri nu mai avea loc printre tablouri și cărți poate mai bun decât ieri și mai rău decât mâine voi fi în crucea vieții mele mereu m-am temut să nu-i pierd pe cei ce-i iubesc dar mă întreb pentru mine cine se mai teme astăzi.

Scrisoare despre dorul adânc și mama mea Maria

lubito, de-a lungul vieții mele am nemurit zâmbete în mulți ochi triști am lăsat multe cuvinte în inima celor din jur dar au fost și cuvinte care-au nemurit în sufletul meu amintiri cu toate astea cea mai frumoasă privire blândă era tot a mamei ochii ei erau albaștri ca cerul la care n-am să ajung niciodată cu mâna trupului părul negru cândva s-a făcut cărunt dintr-o dată dar zâmbetul mamei înflorea la fel un întreg spațiu dintre noi e plin acum cu amintiri nemuritoare atunci tu m-ai rugat să-ți fac un parfum care miroase-a iubire, lubita mea fiind un băiat mai sărac decât vântul pribeag printre frunze ți-am dăruit doar ultima mea poezie de ziua ta și-ai rupt-o.

(Mai știi când te-am rugat să nu accepți viața pe care ți-o propun oamenii din jur?)

Așa a fost, lubito și în crucea zilei timpul meu nu are maluri viața mea nu are niciun port în care să ancoreze măcar o noapte fericirea de-a fi nimeni nu mă așteaptă pe țărmul depărtării mele de lumea cu franjuri de moarte la colțuri tot ce fac astăzi abia mâine va crește-n lutul simțirii vremelnice

nu mai pot face nimic ca să schimb ziua de ieri și faptele mele zicerile mele mâine aș vrea să fie altfel dar nu mai depinde de mine să mă trezesc dimineața.

(Mai știi că ți-am luat trupul în brațe pentru ca sufletul tău să simtă că a ajuns acasă?)

Am trăit vremuri sălbatice ți-am spus, lubito și numai ochii mamei ascundeau liniștea femei băutură și vise deșarte chiștoace de viață și resturi de vânt am risipit în trecerea mea inutilă clipele învelșuri de umbră și iluzii de gând am dat la mezz pentru respirații mărunte numai mâinile mamei îmi ștergeau de praf durerile multe și jalea de atunci nu mă mai deschid în fața oricui pentru că nu toți au inima mea

nu toți știu cât de grea e umbra iarna când nu se mai poate întinde pe asfaltul crăpat.

(Mai știi că te-am așteptat mereu deși știam că n-o să te mai întorc niciodată?)

Timpul e mai important ca banii pentru că dacă îl dai și-l risipești

nu îl mai poți nici cere și nici lua înapoi în crucea vieții-n amiază spre noapte albul e tăcerea tuturor culorilor ți-am spus și la nunta care n-a mai avut loc m-ai îmbrăcat numai în negru negrul e vorbirea întregii tăceri mi-ai spus atunci pe marginea gropii se termină viața și începe cu adevărat tristețea singurătății noastre.

(continuare în pag. 37)

Scrisoare despre mama mea frumoasă

IUBITO, aş fi vrut să-mi cunoşti mama ca să ştii că aluatul e bun şi viaţa prea scurtă
aş fi vrut să vezi bruneta cu ochi albastru încărunţind cum am văzut eu şi cum am simţit scurgerea lumii
şi cum m-am mâniat pe Dumnezeu şi cum m-am certat cu El pentru mama
şi cum am pierdut aş fi vrut să vezi, Iubito, şi cum mi-am plâns singur de milă
pentru că-ntr-o lume creştină, Iubito, pe nimeni nu interesează de nimeni
preoţii au vile maşini şi burţi nejustificat de mari într-o lume săracă
iar Isus de-ar veni ar face infarct la intrarea-n catedrala-n care EL e doar pretext de-mbogăţire şi spălat bani.
(să ştii că atunci când mă podidesc greutatea mi-e dor de umărul firav al mamei pe care-mi odihneam neliniştea vieţii!)

Din tinda bisericuţei Dumnezeu îmi făcea cu mâna şi tu nu vedeai
prieteni buni şi amici laolalta adunau lumea-ntr-un pumnal de cuvinte -
nu vreau să ştii, nu vreau să ştii convenienţele sociale, Iubito! –
cândva la aceeaşi bisericuţă bătrâni şi gârbovi la clubul din parc o să-ţi spun că-n duminica aia riscam să te pun înaintea lui Dumnezeu
vom juca table şi şah vom retrăi amintiri separate pentru că cele comune sunt puţine din cauza ta.
(La bisericuţa din colt când s-a citit Evanghelia a trecut o pasăre nouă prin inima mea!)

Cred că niciodată nu vei afla că fericirea vine din lucrurile marunte şi că Dumnezeu se ascunde-n cei flamânzi şi goi!
Cred că niciodată n-o să ştii că sufletul nu e de dat la mezzat şi nici viaţa la schimb!
Cred că niciodată n-o să ştii că, dacă noaptea lasă locul zilei ea stă mereu la pândă să-şi reia locul!
şi mai cred că tu nu crezi că ai văzut OMUL!
şi mai ştiu că, dacă ți-ai fi oglindit măcar odată sufletul în ochii mamei ai fi fost mai frumoasă decât eşti!

Elisabeta FURTUNĂ

Ardere

Azi muntele mă arde a dor,
marea mă arde-a durere,
semnele mă ard a cuvinte
înşirate pe-o sfoară subţire
acrobatic valsând peste prăpastia
dintre Tine şi mine.
Durerea mai hâdă ca moartea
mă trage spre ea,
muntele-mi spune:
stai, nu te duce!
Marea îmi strigă:
pleacă de-acolo,
gândul nălucă cu umbra-n spinare
mi-atinge aripa
cu care stau agăţată de zbor
şi-mi fură semn şi cuvânt şi eu
cum să-Ţi mai scriu poezia,
cum să mai cânt?
Răstignesc silaba
dezbrăcată de-ntuneric pe cruce
Unde plâng răstignită şi eu
între lume şi Dumnezeu.

Umbra

Umbra, nevrând să-mi ierte curajul
de a purta de pe un mal pe altul
corăbii de hârtie, pitită în cuvinte,
în apele oglinzii m-a atârnat captiv.
Prinsă în stihul răsturnat în oglindă
caut ieşirea, cătuşa sfarm cu fiecare vers,
întorc tiparul ca să găsesc cărarea,
dar litere, cuvinte ori gânduri rostuite
mi-ntunecă ochiul, mă ferecă în umbră,
îmi tulbură oglinda, albul devine negru,
îmbrăţişări de negru cu sunet de alb
în ochiul meu fac pârție prin vers
şi-mi fugăresc nesomnul pe care-l pasc
de ani, ca să-mi răscumpăr vina
de a-mpleti lumina în corzi de lutier.
Umbra, în jocul viclean cu apele oglinzii
îmi fură iar cuvântul şi-l dăruieşte sieşi.
Aştept să vină noaptea când umbra,
îmblânzită de lună, va deveni amorfă
şi-oglinzda-mi va întoarce din apa ei cuvântul.
Atunci abia lumina mocneşte în stihul dăltuit!
Sisific e drumul, punte mă face silaba
iar universul palpită în vers drămuie.

(continuare în pag. 38)

Pași înapoi

Am făcut pași înapoi
 m-am așezat la un colț de iluzie
 s-adun în palme plânsul macilor
 presărați în lanul neputinței
 din care-am uitat să mai plec,
 vreau să mă-ntorc, dar nu mai găsesc
 nici cărarea ștersă de timp,
 nu aud nici ecoul întoarcerii.
 Ploaia ce cade întruna de ieri
 biciuie urmele pașilor
 gonind amintiri de pe tălpile goale
 lipite de caldarâmul smereniei.
 Crezusem că-i încă devreme
 să spun că-i mult prea târziu!
 Cai verzi, fantomatici,
 în uimire-atârnați necheaz-a
 cădere rupându-și umbra
 din pereți desenați peste
 oboseala din rănille mele.

Actorul

Își drapase ființa cu ecourile
 ultimului rol aruncat de sorți
 pe scena teatrului jucat
 cu casa închisă și privea sala.
 Păsări de pradă își întindeau din staluri
 ghearele fâlfâindu-și din aripi nesațul.
 Tăcerea lui din necuvinte născută
 le-ncordase auzul făcându-le să pară
 exemplare-mpăiate înșirate oblic
 pe scara cândva verticală
 pândind pribegia cuvintelor sale.
 Cu înviclenite fâlfâiri l-ademeneau,
 din obișnuința de-a smulge cu ciocul
 lumina, să-l facă să iasă la rampă.
 Iar el, actorul, a-nceput să declame:
 Ați privit timpul scăldându-și
 trupul cu respirații sălbatice
 în necuvintele mele priponindu-și
 galopul secundeii în pomul vieții.

Dublu

I-am dat visului, natură spectrală, corp
 și l-am făcut om cu două fețe.
 Am făcut dintr-o sincopă a lucidității
 un diurn și un de-a-ndoaselea.
 Și? m-a-ntrebat cu mirare primul,
 trecător clandestin prin fața vieții mele
 mergând la pas, nu se grăbea niciodată,
 iar când ajungea în dreptul meu
 înnopta enervant cuvintele
 în fumul pipei din care trăgea. Și?
 Diurnule, nu știi ce-nseamn-a visa,
 și n-ai cum să-mi furi poezia!
 Inima ta e câine furios, latră
 să alunge, dar mârâi degeaba,
 te-am agățat în plasa de vise și
 fac cu tine ce vreau, te exorcizez,

nu-mi vei îngenunchea cuvântul.
 Și-adouă zi, pe-nserat, trecând cu-același pas,
 și-a păstrat totdeauna mersul egal,
 era de-a-ndoaselea, l-am prins sub pleoapă,
 l-am trecut prin lacrimă și i-am șoptit:
 Ne vom întâlni astă seară sub lună,
 la marginea luminii unde copacii
 adormiți de oboseala de-a naște muguri
 au devenit bănci de vise, iar eu, îți promit,
 voi dezghioca tăcerea ca s-auzi cum
 se rotunjește visul din care te-am plăsmuit.

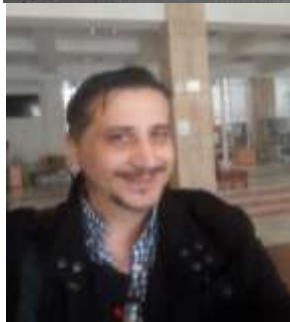
Poveste despre tata și bunica

Pictase atâtea trepte, totdeauna de jos în sus,
 încât mâinile lui mă dureau a lemn de mesteacăn,
 lemn alb, meșterul Ion, lemnarul satului,
 spunea totdeauna că-i bun doar pentru cruci
 să facă lumină în noaptea celui care pleacă.
 L-am privit toată vara aceea în care doar trepte-n
 urcuș a pictat, trepte albe, ca lemnul de cruce,
 încât toată casa a-nceput să miroas-a tămâie.
 Treptele creșteau, iar în casă mirosul de tămâie
 se-mpletea cu mirosul de busuioc sfințit,
 am crezut că-l adusese bunica, de la biserică,
 dar mirosea a busuioc verde și ea, în vara aceea,
 a stat la pat, nu se văita de nimic, doar îl privea
 pe el cum împletea pe hârtie trepte și funii
 trepte și funii și ea se-nchina să le termine
 până-n toamnă să poată pleca, obosise
 de-atâta așteptare și nu știa dacă mai poate
 să urce, funiile fâlfâiau ca prapurii care-nsoțesc
 morții la groapă fâl la dreapta, fâl la stânga
 și-i era frică să-i nu-i tremure cărarea,
 să nu-ncurce drumul și să cadă-n hâu.
 Când tata a terminat de pictat trepte și funii
 bunica l-a chemat la ea și i-a spus:
 să trăiești mamă, mi-ai terminat scara,
 de-acuma mă duc, să ai grijă de-ai tăi!

Lepădarea de mine

Mă lepăd pe mine de mine
 mă nasc în cuvinte,
 scriu spovedanii pe frunze
 la mal de ape îngenunchez,
 mă rog pentru izbăvirea
 omului fiară
 care-mi pătrunde în minte.
 Vreau să mai trăiesc
 încă în vers, mă las pradă
 chemării aceea.
 Stau în genunchi pe cuvinte
 pe marginea luminii m-așez,
 dezghioc tăcerea de piatră
 într-o lacrimă duminicală.

Adrian George ITOAFĂ

Pe frontul condamnat la treceri

Rănite ziduri scorjite adun la geamul prăfuit de vreme. Apusul zace crud pe gleznele zdrobite, tac contemplând tot verdele de afară. O clipă șoarecele roade din frigiderul gol, iar seara pe divanul rupt se întinde.

Cămara de la colțul străzii, stă pregătită de plecare, se mută mai la vale. Am car cu boi, dar îmi lipsește scara să îi cobor, să plimbe așteptarea spre alte zări.

Stau singur pe fronul condamnat la treceri de hotare, în ceata cea creștină se zbate o rugă învinsă, în timp ce-un felinar plutind la capătul ferestrei, se împinge-n ușă, năvălindu-mi spațiul. Cât mă cruceșc, zăresc o babă hârcă ce intră-n șifonierul gol, și apoi o înghite. Aceasta stranie metempsihoză, îmi vrea ca alinare trupul, umbrit de incertitudini, ce mi-au brăzdat țesutul. Îi suflu adânc în felinar și strig, că n-am făcut cu ea vreun legământ. Apuc să ies și casa o astupă, în pelerina neagră își dă suflarea. Aprind o lumânare și răsăritul mă cuprinde în absolut, sunt integrat, desigur.

Amprenta

Călătorim cu pași grei spre gura apei, despărțiți de podul fisurat, unde o salcie crește din betonul înălțat, pe pilonii înfiți în adânc, iar noi copleșiți ocupăm toată structura ținuți de brațe, înlemnind nefiresc, rodind degrabă sub amenințarea prăbușirii.

Apele curg cum vin, neseperate, nici noi nu ne abandonăm. Singură este salcia înălțată spre cer, ca o punte între temeri umane.

Un patefon vizibil, surprins, își ondulează placa de vinil, prinsă de acul ce repetă un scurt repertoriu, ca un preludiu al atemporalității unei picturi statice, stăm levitând lângă salcia groasă.

Arhaicul peisaj adună privitori ce sculptează inimi, pentru a ne însufleții.

Și astfel suntem în animismul desprins din suburbanul conștiinței ce imaginează un prozaic tablou, deși noi suntem concepuți din milenii de gânduri, sub urmele unei mâini rămasă pe peretele peșterii Chauvet-Pont d'Arc, pare a spune că au fost pe aici ideile, sub amprente împietrite.

Din corul învelit de urmele pensulei cărămizii, ce ne-a zidit bucuria de a fi, s-a desprins tencuiala, devenind vizibili.

La final constatăm că suntem cununați cu neputința de a emigra deasupra, pe treptele nemăsuratelor înălțimi, percepând încercările zadarnice ale autorului de a ne elibera din concepții futuriste, îmbărbătându-ne: hai că puteți!

Am fost preluați, așezați pe șevalet sub amprenta lui.

Din gâtul trompetei se clatină sunetul lângă sticla goliță, suflătorul confundă notele muzicale, cum artistul proporțiile, suflă intens părând a degaja căile respiratorii. Sticla s-a consumat cu noi la masa interpretilor. Bine că nu am fost separați de gânduri, la beție am fi ajuns pietre așternute pe pod, crescând prin rădăcina salciei, călcați de trecători fără suflet.

Floare cu iz de necunoscut

În tot albul nins, camuflat nu am vreme de recunoaștere, ci de cunoaștere.

În penitența gândurilor ce mă frământă, o daltă modelând în trupul care se scufundă pe dimensiunea existenței, într-un portal ce soarbe fiecare dramă, și-n rest te lepezi în uitare, acolo gândurile zboară. Nu ești în galaxia dramei, ies repede din hău, alunec către simțuri în briză, în vârtej de ape, doar ancorez un strigăt și te ridic pe soclu.

Aici o îngrămădeală de fulgi cu fețe umane, cuceresc satul sufletelor rămase. La ferestre prăfuite se strâng crizanteme imune rândurilor de oameni, ce vor să le salute. Nici măcar o viețuitoare nu privește de după geam. Se doarme-n întunericul din calendar, zilele par ademenite de întuneric, totu-i confuz.

În casa sărăcăcioasă, a venit lumina, femeia pricepută, o floare cu iz de necunoscut. Nu am văzut o constelație mai radioasă în tot periplul, să fie ceva sfânt!

Din pântec te poți naște, din minte doar visând, a fi închipuire, un arsenal vibrând, să nu te naști din mine, în seara-n care-am vrut, o siameză zână, un zân fără-nceput, o inimă de humă să ne-nflorească-n trup, din floarea cea de soare să ne rotim dansând, cu frunzele-alipite, ai să mă scoți din minți.

Fiecare noapte devine prizonieră în adăpostul sentimentelor, rămase ca niște gratii, din care nu se poate evada, poți să tragi cu stigăte atingând pervazul urmelor osândite să piară.

Primăvara s-a oprit să numere pașii tăi, și-apoi să crească liberi fluturi, ca noi iubitorii de frumos să descoperim zâmbetul tău, venind spre țărnul războiului, călcând în picioare urme de luptă, până valurile învolburate ne va cuceri pe răsăritul apariției tale.

Din fiecare pic, pe malul așteptărilor se vor întoarce valurile ca o îmbrățișare, domolind spiritele.

Iau scoicile și le mut în ochii albaștrii ai cerului, devenind stele ale așteptărilor noastre. Citind astrele, știm cât durează regăsirea, fără a fi retrograzi iubirii.

Ești un far ce ne poartă la malul cuvintelor nefârșite, călătorind pe cărăușele rânduri. Uneori îmi lipsesc transformările tale, alteori iubesc simplitatea, și-n ele îmi duc traiul. Dintr-o emoție pozitivă, se produc explozii de gânduri, trag cortina seriei și îmi imaginez cum dansezi în bătaia ușoară a respirației. Apar pași de dans restrânși, dispărând în dorințe.

Timur CHIȘ

Noaptea stelelor

Am primit permisul spre rai,
Semnat de un preot bătrân
și hârșăit de întrebările pelerinilor,
Cu el în brațe mă așez pe o bancă în parc,
Copii se joacă pe lângă mine,
Pelerinii se joacă cu sufletul meu,

Cununa de stele se aprinde deasupra mea,
Inima ta iubi-o, apare pe cer strălucind printre ele,
Sfântul spre somn ne îndeamnă se mergem,
Oasele să le odihnim alături de ale lui,
Să recâștigăm încrederea pierdută de atâta ură,
Să câștigăm iubiri pierdute sau recâștigate,

Lângă mormântul tău Sfinte dorm,
alături de toți pelerinii,
Și visez la veșnica odihnă,
La veșnica iubire.

Paharul de vin,

E târziu și avionul mă așteaptă pe pistă,
Mă întorc acasă,
Sticla de vin roșu încerc să o golesc,
Sângele Sfântului Iacob îmi pătrunde în suflet,
Și amintiri din nopțile de dragoste îmi invadează creierul.

Dragostea mea se revarsă pe aripi de oțel
spre sufletul tău,
Aștept nopțile de odihnă în paturile mari ale casei mele,
Cu Lăbuș și Gartfield aștept să îmi împart mâncarea,
Și cu sufletul tău cafeaua.

Lângă vinul roșu descarc răutățile lumii.

În căutarea lui Ariel

Inima caută iubirile trecute,
Și printre smocuri de iarbă pârlite de soare,
Odihnesc oasele îmbătrânite de vreme,
Ariel unde ești plecat cu muzele mele.

Azi sunt de pază la farul iubirilor,
Singur aprind candelile de pe plecate bărci,
Printre stele și Facebook,
Pe Ariel îl caut, dragostea poeziilor gingașe să mi-o dea.

Ariel, întoarce-te la mine.

(urmare din pag. 35)

poate vorbi de o întrecere culturală, nu avem un concurs de imagini, e o altfel de bătălie în derulare, cea în care singurul câștigător este lectorul.

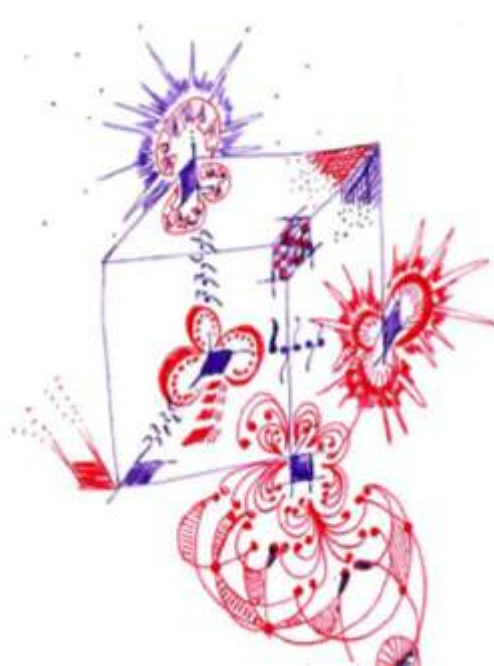
Cei doi pășesc pe vârfuri, nu dau năvală nici în mintea, nici în sufletul cititorului, propun doar teme de reflecție și îi încredințează acestuia toată liniștea profundă a ființei și ființării lor, e mai ceva ca-n momentele fidelității omului născut din om și pentru om.

Nu știu câți vor medita profund la oferta lirică a lui Adela Conciu și Daniel Luca, însă meditația lor creativă, una a trecerii prin timp și spațiu senzitiv, prin tot ceea ce este și ne este dat ca fiind laolaltă cu clipa deznădejdiei personale sau a speranței și iluminării.

Despre asta vorbește Daniel Luca, despre un timp creator, un timp care deși nu există el creează continuu, un timp în care omul unic nu poate face decât să repete-n orizontul lui existențial actual creației și devenirii personale: „În dăruirea ta/ în cuprinderea ta /sunt infinit.” (Infinitul), sau: „...dincolo de cer/ nu există morminte/ doar aripi frânte/ ce învață/ să zboare.” (Dincolo de cer nu există morminte), sau: „Fiecare își duce în cârcă/ propria cruce/ ce ne facem atunci/ când în ea/ se ascunde/ iubirea?” (Mai mult decât o cruce).

Pentru cei doi poeți spațiile sunt infinite, au o anume rânduială în timp, o alta în real.

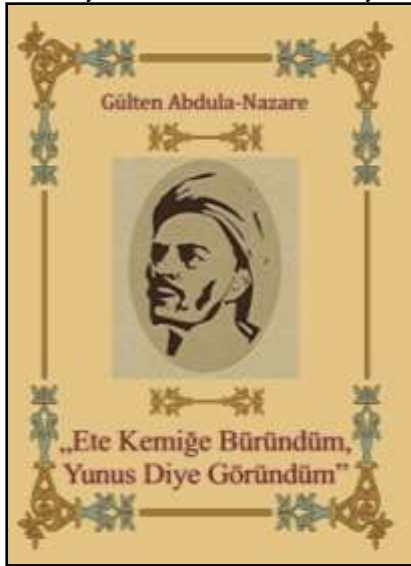
Din această căutare de sensuri își încarcă ei fericit scriitura, cartea de față fiind o mărturie de comunicare creatoare, fraza lor este vers în sine, finalitatea artistică fiind astfel situată deasupra lucrurilor mărunte, deasupra unui cotidian bacovian, o finalitate artistică poziționată nemijlocit la un alt nivel de transmitere a emoției poetice.

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

A.S.P.R.A. – Rapsodia cuvintelor
Editura InfoRapArt, 2022

Gulten Abdula-Nazare - Ete Kemiğe Büründüm,
Yunus Diye Göründüm, Editura InfoRapArt, 2022

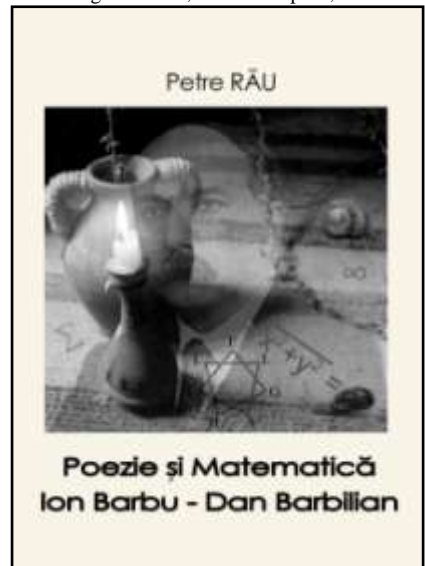
Petre Rău – Muzica și plânsul în poezia lui
George Bacovia, Ed. InfoRapArt, 2022

Lucia Pătrașcu – Clipa de taină a cărților
Editura Lucas, 2022

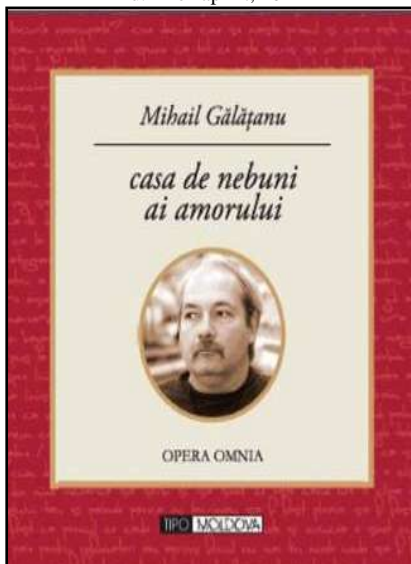
Adrian Zaharia – Printre lacrimi și zâmbete
Ed. InfoRapArt, 2022

Petre Rău – Poezie și Matematică: Ion Barbu –
Dan Barbilian, Ed. InfoRapArt, 2022

Camelia Oprea – Cuvântul deschide gândul
omului, Editura Sf. Ierarh Nicolae, 2019

Mihail Gălățanu – Casa de nebuni ai amorului
Opera Omnia, Editura TipoMoldova, 1998

Adi G. Secară – Brut/Us sau A șaptea metafizică
a muzelor, Ed. InfoRapArt, 2022

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro